

205267

205267

BIBLIOTECA LEGILOR UZUALE ADNOTATE

No. 15

LEGE

pentru organizarea și administrarea
pe baze comerciale a întreprinderilor
și avuțiilor publice

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Insoțită de Expunerea de Motive
a D-lui Ministru VIRGIL MADGEARU,
Avizul Consiliului Legislativ și Rapoartele
dela Cameră și Senat.

1 9 2 9

EDITURA INSTITUTULUI DE ARTE GRAFICE

„CURIERUL JUDICIAR“, S. A.

BUCUREȘTI, Artei 5 :: Lângă Palatul Justiției

LEI 50.

BIBLIOTECA LEGILOR UZUALE ADNOTATE

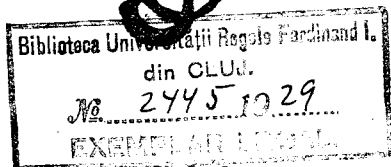
No. 15

LEGE

pentru organizarea și administrarea
pe baze comerciale a întreprinderilor
și avuțiilor publice

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Insoțită de Expunerea de Motive
a D-lui Ministru VIRGIL MADGEARU,
Avizul Consiliului Legislativ și Rapoartele
dela Cameră și Senat.

EDITURA INSTITUTULUI DE ARTE GRAFICE
„CURIERUL JUDICIAR“, S. A.
BUCUREȘTI, Artei 5 :: Lângă Palatul Justiției

L E G E *)

PENTRU

Organizarea și administrarea pe baze comerciale a întreprinderilor și avuțiilor publice

PARTEA I

Dispozițiuni generale

ART. 1. — Toate întreprinderile, instituțiunile, exploatările și așezămintele publice, (sau serviciile din cari sunt compuse), cari n'au atribuțiuni exclusiv administrative, precum și bunurile și drepturile cari fac parte din domeniul public sau privat al Statului, județelor, comunelor sau din domeniul oricăror altor instituțiuni de utilitate publică, aflate sub controlul acestora, se vor organiza și administra după dispozițiunile prezentei legi, în următoarele forme:

- 1) Arendare sau închiriere.
- 2) Concesiune.
- 3) Regie publică comercială.
- 4) Regie mixtă.
- 5) Regie cooperativă.
- 6) O combinație din două sau mai multe din aceste sisteme.

ART. 2. — Determinarea modului de organizare

---

*) Această lege s'a votat de Senat la 8 Martie 1929 și de Cameră la 12 Martie 1929 și a fost promulgată în **Monitorul Oficial** No. 62 din 16 Martie 1929.

și administrare a fiecărei întreprinderi, instituții, așezământ public sau exploatări publice, sau forma de punere în valoare a fiecărei categorii de bunuri sau de drepturi din domeniul public sau privat al Statului, județelor și comunelor și instituțiilor aflate sub controlul acestora, se va face prin jurnala Consiliului de Miniștri, după propunerea ministrului respectiv și cu avizul Consiliului Superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice.

Fac excepție: C. F. R., P. T. T., R. M. S., stabilimentele militare, ca: arsenalul, pirotecția și pulberăria, precum și atelierele armatei, cari se vor administra și exploată în forma regulei publice comerciale, în conformitate cu legea de față și cu legile speciale de organizare. Trecerea acestor întreprinderi și exploatări, în total sau în parte, la o altă formă de organizare, nu se va putea face decât pe baza unei legi speciale.

Tot pe bază de lege se vor putea concesiona sau administra în forma regiei mixte sau cooperative, drepturile de monopol ale Statului.

Pentru exploatarea bunurilor miniere și metalurgice, a stațiunilor balneare ale Statului și în genere a oricărei industrii, a pădurilor, pescăriilor, generatorilor de energie: cărbuni, petrol, gaz metan și căderi de apă, precum și a terenurilor inundabile, în afară de prevederile legi de față, se va ține seamă de condițiile tehnice prevăzute în legi speciale.

PARTEA II

Consiliul Superior al administrării întreprinderilor și Avuțiilor publice.

ART. 3. — Pe lângă Ministerul de Industrie și Comerț se înființează un Consiliu superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice, compus din:

1. Un membru al Comitetului executiv al Băncii Naționale, desemnat de Consiliul său de administrație.

2. Un delegat al Asociațiunii Băncilor, desemnat de Consiliul de Miniștri, după o listă de prezentare de 3, fixată de Consiliul de administrație al acelei asociații.

3. Un delegat al Uniunii Camerelor de Comerț și Industrie.

4. Un delegat al Uniunii Camerelor de Agricultură.

5. Directorul General al Centralei Cooperativelor.

6. Administratorul Casei Pădurilor.

7. Administratorul pescăriilor Statului.

8. Un delegat al Ministerului de Finanțe.

9) Un delegat al Consiliului Superior al Muncii.

10. Președintele Uniunii Orașelor.

11. Patru specialiști în chestiunile economice și financiare, 2 jurisperiti și 6 ingineri din următoarele specialități: mine, electricitate, construcții civile, hidraulică, mecanică și silvicultură, numiți de Consiliul de Miniștri.

Pentru numirea specialiștilor, în chestiuni economice și financiare, a jurisperitilor și a inginerilor, se va lua avizul instituțiilor de studii și cercetări științifice, sau a corpurilor profesionale, constituite pe bază de lege.

Președintele va fi desemnat de Consiliul de Miniștri, dintre membri consiliului.

Nu pot fi numiți sau delegați în Consiliul superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice, persoanele cari fac parte dintr'un Consiliu de administrație al unei regii publice comerciale, mixte sau cooperative.

ART. 4. — Titularii Departamentelor Agriculturii și Domeniilor, Comunicațiilor Finanelor, Industriei și Comerțului, Muncii și Cooperației, precum și al Războiului, pot delega la ședințele în cari se desbat chestiuni privitoare la departamentul pe care-l conduc, pe Secretarul general, sau un alt delegat, cari vor lua parte cu vot deliberativ.

Pentru chestiunile cari interesează apărarea națională, delegatul Ministerului de Război va fi Șeful Marelui Stat Major.

Art. 5. — Membrii Consiliului Superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice vor fi confirmați prin Decret Regal, pe baza raportului Ministerului de Industrie și Comerț, aprobat prin jurnal al Consiliului de Miniștri.

Durata mandatului lor va fi de 5 ani.

Mandatul unui membru expiră de drept atunci când părăsește funcțiunea pe baza căreia a fost recomandat.

ART. 6. — Consiliul superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice, are următoarele atribuțiuni:

1. Asistă, stimulează, coordonează și armonizează activitatea diferitelor departamente și administrații superioare locale, în organizarea și administrarea întreprinderilor, bunurilor și drepturilor ce cad sub prevederile prezentei legi.

2. Indrumază și supraveghează aplicarea dispozițiilor prezentei legi.

3. Își dă avizul asupra formei de organizare și exploatare a întreprinderilor, bunurilor și drepturilor ce cad sub prevederile prezentei legi.

4. Își dă avizul asupra proiectelor de concesiune și caietelor de sarcini pentru bunuri a căror concesiune nu este reglementată prin legi speciale; asupra regulamentelor de funcționare ale regiilor publice comerciale; asupra statutelor regiilor mixte și regiilor cooperative.

5. Evaluează prin experți aportul Statului și al particularilor.

6. Veghează asupra executării programelor de lucrări de către întreprinderile concesionare.

7. Fixează norme pentru întocmirea bilanțurilor.

8. Urmărește rezultatele administrației diferitelor concesiuni sau regii, adună datele cu privire la activitatea, rendamentul economic și rentabilitatea lor.

9. Își dă avizul asupra investițiilor neamortizate în cursul ultimilor 10 ani ai duratei concesiunilor și regiilor mixte și cooperative.

10. Își dă avizul asupra oricăror modificări ale re-

gulamentelor, statutelor, caietelor de sarcini și asupra sporirilor de capital.

11. Îndeplinește toate celelalte atribuțiuni prevăzute de prezenta lege.

ART 7. — Consiliul superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice poate lucra în plen și în secțiuni, conform dispozițiilor ce se vor prevedea în regulamentul legii.

Președintele Consiliului este dator să prezinte în fiecare an, Ministerului de Industrie și Comerț, cel mai târziu până la finele lunii Octombrie, o dare de seamă asupra mersului concesiunilor și regiilor, care se va publica și împărți Corpurilor legiuitoare, odată cu proiectul de buget al Statului.

ART. 8. — Pentru îndeplinirea atribuțiilor sale, Consiliul superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice, va avea un secretariat general, cu următoarele servicii:

1. Un oficiu de studii, cercetări, îndrumări științifice și expertize tehnice.

2. Un serviciu de expertize contabile.

3. Servicii de secretariat și administrație.

ART. 9. — Pentru susținerea cheltuielilor de organizare și funcționare a Consiliului superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice, se vor percepe următoarele venituri din beneficiile întreprinderilor, instituțiilor, așezămintele publice ale Statului, județelor și comunelor și instituțiilor de utilitate publică puse sub controlul lor, exploatate în concesiune, regie publică comercială, regie mixtă, regie cooperativă sau o combinație a acestor sisteme:

1) 0,50 la sută din prețul fix al concesiunilor și 0,50 la sută din redevența anuală;

2) 1 la sută din beneficiul net anual al întreprinderilor în regie publică comercială;

3) 1 la sută din beneficiul net anual al întreprinderilor în regie mixtă;

4) 1 la sută din beneficiul net anual al întreprinderilor în regie cooperativă;

5) O cotă corespunzătoare ce se va fixa prin sta-

tute, pentru orice întreprindere mixtă, formată din combinarea celor dela punctul 1-4.

ART. 10. — Veniturile Consiliului Superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice, vor fi prevăzute în bugetul general de venituri al Statului, iar cheltuielile în bugetul Ministerului de Industrie și Comerț, sub capitol și articole deosebite de celelalte capitole și articole ale acestui Minister.

PARTEA III

Arendarea sau închirierea

ART. 11. — Exploatarea bunurilor publice prin arendarea sau închirierea lor, se face cu observarea tuturilor dispozițiilor Legii Contabilității Publice, pe baza unor condițiuni speciale, cari alcătuiesc caietul de sarcini și fac parte integrantă din contract.

ART. 12. — Durata maximă a arendării este de 5 ani. În mod excepțional termenul poate fi de cel mult 10 ani, în care caz, condițiile de arendare sau închiriere, și caietul de sarcini pentru bunuri a căror arendare sau închiriere nu este reglementată prin legi speciale, trebuie să fie aprobate în prealabil de Consiliul superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice.

ART. 13. — Arenda trebuie să fie cel puțin egală cu media beneficiilor nete realizate prin exploatare în regie în ultimii 5 ani a aceluși bun.

ART. 14. — Aprobarea arendărilor și închirierilor, precum și a contractelor relative, se dă după dispozițiile Legii Contabilității Publice și ale legilor organice respective.

PARTEA IV

C o n c e s i u n e a

ART. 15. — Întreprinderile, instituțiile, așezămintele, exploatările, bunurile și drepturile aparținând

Statului, județelor, omunelor și oricăror altor instituțiuni, aflate sub controlul acestora, pot face obiectul unei concesiuni pe termen limitat, în condițiile generale ale legii de față, și în condițiile tehnice prevăzute de legile speciale.

ART. 16. — Concesiunile nu pot fi acordate decât în urma unei licitațiuni publice, în conformitate cu dispozițiunile Legii Contabilității Publice, afară de concesiunile drepturilor de monopol ale Statului, cari conform art. 2, se dau pe bază de lege și afară de cazul când pentru anumite categorii de bunuri legile speciale ar dispune că se pot acorda și după alte modalități.

ART. 17. — Nici o concesiune nu va putea fi acordată fără ca autoritatea competentă să-și asigure un venit fix anual cel puțin egal cu media beneficiilor nete realizate prin exploatarea în regie, în ultimii 5 ani, a bunului respectiv.

ART. 18. — Departamentele sau autoritățile administrative locale sau instituțiunile aflate sub controlul acestora, ori de câteori vor socoti oportun să acorde o concesiune asupra unui serviciu sau bun public, vor întocmi un plan economic și financiar cu privire la durata și modalitățile de exploatare ale serviciului sau bunului public concesionabil, pe care îl vor înainta Consiliul superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice.

ART. 19. — Acei ce vor să ceară acordarea unei concesiuni, pentru care nu s'a publicat licitație, vor înainta autorităților competente o cerere de concesiune, însoțită de un memoriu care va trebui să cuprindă:

- a) Elementele necesare determinării bunurilor pentru cari se cere concesiunea;
- b) durata concesiunii;
- c) Lucrările propuse să se execute, termenul în care vor putea fi efectuate;
- d) Motivele de ordin tehnic în baza cărora solicitatorul a adoptat soluțiile propuse pentru executarea lucrărilor și exploatarea bunurilor.
- e) Beneficiile autorităților concedente;

f) Datele asupra capacității tehnice și financiare a solicitatorului;

g) Anteproiectele, la scara potrivită, ale lucrărilor de executat.

Autoritatea ce prănește o astfel de cerere este datoare ca, în termen de o lună dela data înregistrării ei, să o examineze și să comunice solicitatorului, dacă cererea sa este sau nu luată în considerare.

În cazul când o asemenea cerere este luată în considerare, ea va fi înaintată consiliului superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice, împreună cu un referat amănunțit al autorității respective însoțit de planul economic și financiar prevăzut la articolul precedent.

ART. 20. — Consiliul superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice privind planul economic întocmit din proprie inițiativă de autoritatea sau instituția respectivă sau cererea de concesiune, memoriul și referatul prevăzut în articolele precedente, este obligat ca în termen de o lună dela primire, să le examineze și să se pronunțe, putând aviză pentru respingerea sau aprobarea, cu sau fără modificări, a dării în concesiune.

După primirea avizului Consiliului Superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice, autoritatea competentă, în cazul când va decide concesiunea, va proceda la facerea formalităților pentru ținerea licitației publice.

ART. 21. — Publicațiile pentru ținerea licitațiilor de acest fel se vor face prin Monitorul Oficial și cel puțin prin două din cele mai răspândite ziare din țară, cu cel puțin o lună înainte de termenul fixat pentru ținerea licitației. Pentru concesiunile importante se vor putea face publicații și în presa străină.

Publicațiunea făcută în Monitorul Oficial va cuprinde și caetul de sarcini întocmit în conformitate cu dispozițiunile art. 25 din prezenta lege.

ART. 22. — Examinarea ofertelor prezentate la licitație se va face de către o comisie compusă din delegatul autorității sau instituții respective și din

doi experți, desemnați de Consiliul superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice. Unul din cei doi experți, desemnați de Consiliul superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice, va trebui să fie funcționar superior la un institut de de credit public sau particulară având o activitate de cel puțin 10 ani în specialitatea sa.

Comisiunea va avea să-și dea avizul asupra condițiilor de ordin tehnic ale fiecărei oferte, asupra calităților mașinilor materialelor și utilajului, cum și asupra capacității tehnice și financiare a licitatorului.

Rezultatul licitațiunii, însoțit de propunerea comisiunii experților, se va înainta Consiliului superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice, care în termen de 15 zile este obligat a-și da avizul asupra propunerii și a înainta acest aviz odată cu lucrările Ministerului sau autorității respective.

ART. 23. — Ori de câte ori prezenta lege sau legi speciale nu prevăd altfel, acordarea concesiunilor de orice natură se va face prin Decret Regal, pe baza unui jurnal al Consiliului de Miniștri dat în urma propunerii Ministerului respectiv, după ce s'a luat avizul Consiliului superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice.

Decretul Regal de acordarea concesiunii, jurnalul Consiliului de Miniștri și caietul de sarcini, vor fi publicate în extenso în Monitorul Oficial.

ART. 24. — Pentru bunurile județelor, comunelor și instituțiilor publice puse sub controlul acestora, concesiunea trebuie să fie aprobată în conformitate cu legile lor organice. Înalta aprobare regală și referatul către Consiliul de Miniștri se fac prin Ministerul de Interne.

ART. 25. — Caietul de sarcini și contractul de concesiune vor trebui să cuprindă:

- a) Obiectul concesiunii ;
- b) natura și elementele caracteristice ale bunurilor cari vor fi concesionate;
- c) Durata concesiunii, care pentru bunurile din domeniul public nu va fi mai mare de 30 ani, iar

pentru cele aparținând domeniului privat al Statului, comunelor, județelor și instituțiilor aflate sub controlul acestora, nu va fi mai mare de 50 ani;

d) Termenul și etapele în cari lucrările ce fac obiectul concesiunii vor trebui efectuate;

e) Programul minimal al lucrărilor ce concesionarul urmează să execute;

f) În cazul când, în afară de prețul concesiunii, concesionarul e obligat la plata unor redevențe în natură din producție sau din veniturile brute, modalitățile calculării și perceperilor; iar în cazul când în afară de prețul concesiunii, concesionarul e obligat să acorde concedentului o participare la beneficii, modalitățile calculării și perceperii a acestei participări; capitalul inițial cu care s'a pornit exploatarea și chipul în care va putea fi sporit;

g) Stipulațiunea că terenurile, clădirile, lucrările, mașinile și uneltele de orice natură, constituind dependențele imobiliare ale concesiunii, atât cele care existau la începutul concesiunii, cât și cele dobândite în cursul acesteia, afară de investițiile din ultimii 10 ani, vor rămâne gratuit la expirarea concesiunii, autorității concedente, libere de sarcini.

În ultimii 10 ani, investițiile se vor face numai cu aprobarea autorității concedente, care va aproba devizele lucrărilor și va fixa cotele de amortisment.

Investițiile vor fi răscumpărate pe prețul de cost, mai puțin cotele de amortisment sau acelea de uzură și depreciere, dacă acestea sunt mai mari;

h) Valoarea titlurilor ce se atribue concedentului în cazul când acesta contribuie prin împrumuturi sau subvențiuni la executarea lucrărilor concesiunii.

i) Lucrările ce urmează să se facă de concesionar pentru a asigura bunul mers și dezvoltarea exploatarea și după încetarea concesiunii;

j) Condițiunile și termenul în care se poate răscumpăra eventual concesiunea;

k) Condițiunile și formalitățile cu care se va opera rezilierea concesiunii, din cauza nerespectării obligațiilor impuse concesionarului; penali-

tățile și daunele la cari concedentul are dreptul în caz de reziliere din culpa concesionarului;

l) Atribuțiunile comisarului guvernului sau al autorității concedente în vederea controlului exploataării;

m) Obligații speciale după felul concesiunii. La bunurile din domeniul public sau la drepturile de monopol, dispoziții de ordin regulamentar, astfel: obligația concesionarului de a asigura regularitatea și continuitatea serviciului; reglementarea orarelor, dacă e cazul; a ori căror altor dispoziții reclamate de natura serviciului public respectiv; dispoziții cari să permită în viitor schimbarea tuturor reglementărilor pentru a adapta serviciul la nevoile publicului; precum și dreptul autorității concedente de a aproba tarifele în condițiunile art. 116;

n) Sancțiunile și modalitățile de constrângere a concesionarului pentru a-și îndeplini obligațiunile impuse de caietul de sarcini.

ART. 26. Concesia poate fi cedată în total sau în parte numai cu asentimentul autorității concedente. Aprobarea cesiunii se va da prin decret regal, dat în baza jurnalului Consiliului de Miniștri și în urma referatului Ministerului de resort, după ce s'a luat avizul Consiliului superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice.

Pentru drepturile de monopol ale statului, cesiunea nu se va putea face decât pe bază de lege.

ART. 27. — Controlul îndeplinirii obligațiilor puse prin caietul de sarcini concesionarului se va putea face, fie printr'un comisar al autorității concedente ce va funcționa permanent și ale cărui atribuțiuni vor fi stabilite prin caietul de sarcini, fie printr'o comisie de control, instituită de către Consiliul superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice, al cărui rol, compunere, mod și epocă de funcționare, vor fi deasemenea stabilite prin caetul de sarcini. Ea va cuprinde un delegat al Ministerului de finanțe, numit prin decret regal.

În caz de nevoie, dat fiind importanța concesiunii, se vor putea institui ca organe de control atât co-

misarul permanent, cât și comisia de control mai sus prevăzută.

ART. 28. — Pentru judecarea litigiilor isvorite din executarea contractului de concesiune, se va putea recurge și la arbitri. Desemnarea acestora și a modului în care vor putea fi înlocuiți, în cursul contractului, se va face prin însuși contractul de concesiune.

PARTEA V

Regia publică comercială

CAPITOLUL I

Dispozițiuni generale

ART. 29. — Regiile publice comerciale sunt persoane juridice și au o gestiune autonomă organizată conform dispozițiilor legii de față.

Legea prin care se va reglementa sau jurnalul Consiliului de Miniștri prin care se va hotărî administrarea în regie publică a unei întreprinderi, exploatare, așezământ, bun sau drept public, va prevedea compoziția și evaluarea patrimoniului ce este trecut în gestiunea regiei respective.

ART. 30. — Regiile publice comerciale se vor administra astfel, în cât, având în vedere îndeplinirea menirii lor economice și administrative și observând interesele economice naționale și ale Statului, să fie conduse după principiile comerciale, prin derogare dela legea contabilității publice.

Ele trebuie să acopere cu veniturile provenite din activitatea întreprinderii, toate cheltuielile, inclusiv plata dobânzilor și amortizării capitalului investit și a împrumuturilor făcute pentru scopurile întreprinderii.

Cheltuielile vor putea depăși veniturile numai în interese superioare de Stat, cu aprobarea pentru fiecare caz în parte a Consiliului de Miniștri, după propunerea ministrului de resort. În acest caz, o-

dată cu admiterea excepțiunii, Consiliul de Miniștri va decide și modul de compensare ce urmează să fie acordată regiei publice comerciale respective, pentru cheltuielile făcute sau pierderilor suferite, în urma executării de lucrări și prestării de servicii, în interesul direct al Statului.

Art. 31. — Prestările, lucrările și livrările executate de către regia publică comercială, în interesul administrațiilor Statului, vor fi plătite pe baza justificării cheltuielilor pentru material și salarii, plus cheltuielile generale și dobânzi. În același fel, orice regie publică comercială va plăti contravaloarea serviciilor ce i s'au prestat de către administrațiile Statului sau alte regii comerciale.

ART. 32. — Administrația fiecărei regii publice comerciale va fi condusă conform unui regulament întocmit în formele legale și cu avizul Consiliului superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice.

Regiile publice vor întocmi anual bugete și planuri financiare.

Bugetele lor formează o anexă a bugetului general al Statului, în care va figură numai excedentul, deficitul eventual și subvenția dată întreprinderii.

Planurile financiare, bilanțurile și conturile de profit și pierderi vor fi aprobate de Consiliul de Miniștri, după propunerea ministrului în competența căruia intră întreprinderea și în înțelegere cu ministrul de finanțe.

ART. 33. — Prin derogare dela Legea Contabilității Publice, angajarea și efectuarea operațiilor de venituri și cheltuieli, precum și modul de aplicare a bugetelor, se vor fixa prin norme aprobate de Ministerul de resort pe baza avizului consiliului de administrație.

Vânzarea imobilelor și facerea tranzacțiilor pentru litigii mai mari de 10 milioane, nu se pot face decât pe baza unei legi, iar vânzarea imobilelor prin destinație numai prin licitație publică, cu aprobarea Consiliului de Miniștri.

ART. 34. — În cursul executării bugetului ordi-

nar, în caz de nevoie sau pentru a obține, rezultate mai bune, orice cheltueli bugetare, — cu excepția celor prevăzute pentru plata personalului administrativ, specificate în statele de plată ale întreprinderii, — se pot depăși cu aprobarea ministerului de resort, dată în înțelegere cu ministrul finanțelor, dacă vor exista sporuri de venituri cari să acopere sporurile de cheltueli propuse.

Simplele virimente între diferitele cheltueli prevăzute se vor putea decide de consiliul de administrație.

ART. 35. — În cazul când în cursul unui an încasările unei regii publice comerciale nu sunt îndesulătoare acoperirii cheltuelilor curente, ea își va procura mijloacele necesare exploatării, până la 20 le sută din venitul brut al exploatării pe anul precedent prin credite particulare pe termen de cel mult un an. Dacă regia publică comercială a vărsat tezaurului Statului în cursul anului excedente de cassă, ea își va procura mijloacele necesare exploatării, până la concurența valorii acelor sume, direct dela tezaurul Statului. Deasemenea, ori de câte ori tezaurul Statului va avea disponibilități, regile publice comerciale vor putea obține avansurile necesare exploatării lor.

ART. 36. — Pentru avansurile acordate de tezaurul Statului regiilor publice comerciale și pentru depunerile făcute de acestea, se va socoti o dobândă în cont-curent, egală cu scontul Băncii Naționale a României.

ART. 37. — Orice deficit al unei regii publice comerciale se acoperă prin avansuri din mijloacele Statului, respectiv județelor, comunelor sau instituțiilor publice de cari depind, avansuri asupra cărora se calculează o dobândă corespunzătoare, cu a cărei contravaloare se debitează întreprinderea, instituția, exploatarea sau așezământul public respectiv.

ART. 38. — În vederea investițiunilor absolut indispensabile întreprinderii instituției, exploatării sau așezământului public și cari nu pot fi acoperite

prin veniturile lor, ele pot să realizeze împrumuturi proprii pe termene lungi, cu aprobarea expresă a Corpurilor legiuitoare, sau pot obține fonduri necesare dela operațiunile de împrumut ale Statului.

ART. 39. — În regulă generală, operațiunile de încasări și plăți ale regiilor publice comerciale se vor face prin administrațiile financiare sau prin agențiile Băncii Naționale a României. În măsura necesităților curente, aceste operațiuni pot fi făcute direct prin cassiera regiei respective. În acest scop se permite cassieriei regiei de a-și pregăti un disponibil potrivit de cassă, al cărui quantum se stabilește pentru fiecare regie publică comercială în parte. Toate excedentele de cassă, cari depășesc disponibilul prevăzut la art. 41, trebuiesc să fie de îndată vărsate de către cassiera regiei, administrației financiare sau agenției Băncii Naționale.

Operațiunile cu străinătatea se vor face exclusiv prin Banca Națională a României.

ART. 40. — Intreprinderile cari depind de autoritățile comunale sau județene, vor face operațiunile de încasări și plăți prin cassierii proprii sau Banca Națională sau prin Cassa de Economie și de Depuneri comunală sau județeană.

ART. 41. — Regiile publice comerciale sunt obligate să înainteze Ministerului Finanțelor, precum și autorității superioare administrative de care depind, la 15 al fiecărei luni, situații de cassă. Odată cu înaintarea acestor situații, vor face cunoscut și cifra aproximativă a totalului disponibilului necesar perioadei de timp imediat următoare.

ART. 42. — Atribuțiunile funcționarilor și salariaților din regiile publice comerciale, se vor fixa prin regulamentul de aplicare al legii și prin instrucțiuni speciale cari se vor întocmi de către autoritatea superioară administrativă respectivă în urma unei prealabile consultări a consiliului de administrație.

ART. 43. — În contul fiecărei regii publice comerciale se va trece, la debit, cotizațiile patronilor

pentru asigurările sociale și pentru pensii, privind personalul de serviciu respectiv.

ART. 44. — Funcționarii și muncitorii vor avea drept la o cotă-parte din beneficiile întreprinderilor exploatate în regie publică comercială, conform aceluiașor norme stabilite prin art. 107 și 108 din partea VI a prezentei legi.

CAPITOLUL II

Administrarea regiilor publice comerciale

ART. 45. — Indrumarea și controlul regiilor publice comerciale aparțin Departamentului sau Serviciului Public în a cărui competență se afla.

Administrația întreprinderii, instituției, exploatării sau așezământului public respectiv, este condusă de către un consiliu de administrație.

Conducerea tehnică, comercială și financiară se face de către o direcție generală și de direcții speciale și locale.

1. *Consiliul de administrație*

ART. 46. — Pentru fiecare regie publică comercială se constituie un Consiliu de administrație compus din 5 până la 9 membri, din cari unul va fi directorul, respectiv directorul general al întreprinderilor.

La regiile publice comerciale ale statului restul membrilor se numesc astfel: unul de către Ministerul de Finanțe, dintre funcționarii săi, în înțelegere cu ministrul de resort; ceilalți de către ministrul de resort dintre funcționarii acestuia sau dintre funcționarii altor departamente sau administrații publice superioare, iar cel puțin o treime din numărul total al membrilor consiliului, dintre specialiști recunoscuți, cari nu fac parte din corpul funcționarilor.

Cei desemnați dintre funcționari, vor avea cel puțin gradul de directori sau foști directori la departa-

mentele economice și cu o vechime de cel puțin trei ani, inspectori generali de finanțe, sau de foști, cu o vechime de cel puțin 5 ani, sau membri ai corpului tehnic, având cel puțin gradul de inginer-șef.

Președintele consiliului de administrație este numit de către ministrul de resort.

La regiile publice comerciale ale comunelor, județelor și instituțiilor puse sub controlul acestora, consiliul de administrație va avea de asemenea 5—9 membri.

Între membrii consiliului va figura neapărat directorul, respectiv directorul general al întreprinderii, administratorul financiar al județului, sau un funcționar superior al administrației financiare respective. Cel puțin o treime din numărul total al membrilor vor fi specialiști cari nu fac parte din corpul funcționarilor, iar restul vor fi numiți dintre funcționari publici.

Numirea tuturor membrilor se va face de către consiliul comunal sau județean respectiv, care va desemna și pe președintele consiliului de administrație.

Membri consiliului de administrație, atât la regiile publice comerciale de Stat, cât și la cele ale județelor, comunelor sau instituțiilor de sub controlul lor, vor fi numiți pe termen de patru ani.

Jumătate din membrii consiliului de administrație vor putea fi înlocuiți la fiecare doi ani de Minister sau autoritatea competentă respectivă.

Funcționarii, membri ai consiliilor de administrație, dețin această calitate ca atribuție suplimentară; ei continuând să-și exercite în acelaș timp funcțiunea lor la autoritatea unde își au serviciul. Ei nu vor putea face parte din mai mult de două consilii.

Membrii Corpurilor legiuitoare nu pot face parte din consilii de administrații publice comerciale.

Membrii consiliilor de administrație ale regiilor publice nu pot face parte dintr'o întreprindere concurentă sau furnizoare ori ale cărei interese sunt contrare.

Membrii consiliului de administrație vor putea fi

revocați de către Ministerul de resort sau autoritatea superioară respectivă, ori de câte ori vor face dovadă de lipsă de diligență în apărarea avutului sau intereselor publice. Decizia de revocare se va da după luarea avizului Consiliului superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice, care va ascultă în prealabil apărarea membrilor în chestiune.

ART. 47. — Peședintele, din proprie inițiativă, sau pe baza propunerii consiliului de administrație, poate să facă apel la consilierii tehnici pentru cercetarea chestiunilor administrative de o deosebită importanță.

ART. 48. — Consiliul de administrație decide în toate chestiunile cari privesc regia respectivă, afară de acelea rezervate prin lege sau regulament Consiliului de Miniștri, Ministerului de resort sau administrației superioare competente.

El este obligat să înainteze, la sfârșitul fiecărui exercițiu financiar, atât Ministerului de resort, cât și Consiliului superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice, un raport asupra rendementului tehnic, administrativ și financiar al gestiunii sale și asupra programului de lucru ce propune pentru exercițiul viitor.

ART. 49. — Membrii consiliului de administrație vor fi plătiți cu jetoane de prezență.

Consiliul de administrație și comitetul de direcție vor avea dreptul la tantieme în conformitate cu art. 66.

2. *Comitetul de direcție*

ART. 50. — Se va putea constitui un comitet de direcție compus din 2 membri delegați de consiliu și directorul general, respectiv directorul regiei.

3. *Direcția*

ART. 51. — Direcția are conducerea întregii activități a întreprinderii. Ea execută deciziunile con-

siliului de administrație și orice alte atribuțiuni ce-i sunt încredințate. Dacă o întârziere a executării acestor însărcinări ar atrage după sine pericolul unei pierderi sau altor neajunsuri pentru întreprindere, ea este autorizată să ia, pe propria ei răspundere, în mod provizoriu, măsurile ce va găsi cu cale și cari intră în sfera de activitate a organelor superioare sau referitor la care nu există vre-o dispoziție. Direcția trebuie totuși să facă cunoscut imediat deciziile ei organelor superioare.

ART. 52. — Directorul este personal răspunzător de conducerea întreprinderii. El poate fi oricând desărcinat, în caz de greșeli grave sau de nereguli, în urma consultării consiliului de administrație.

ART. 53. — Directorul nu poate, fără aprobarea Ministerului de resort, să ia parte la vre-o altă întreprindere, în orice calitate.

ART. 54. — Directorul este numit prin decret regal de către Ministerul de resort, după avizul consiliului de administrație.

El poate fi angajat și prin contract cu aceleași forme.

ART. 55. — Pentru o întreprindere de proporție mare, sau pentru mai multe întreprinderi de aceeași categorie, se va putea institui o direcție generală condusă de un director general, căruia i se aplică aceleași dispozițiuni.

ART. 56. — Atribuțiile fiecărei direcțiuni se stabilesc printr'o decizie specială a Ministerului de resort, în urma consultării consiliului de administrație.

CAPITOLUL III

Contabilitate, bilanțuri, constituirea fondurilor de rezervă și a celor speciale

ART. 57. — Regiile publice comerciale sunt obligate a ține contabilitatea în partidă dublă.

ART. 58. — Regiile publice comerciale sunt obligate ca la începutul activității lor să întocmească pentru fiecare exploatare în parte un inventar al

tuturor bunurilor componente a averii (clădiri, terenuri, păduri, mine, mașini, materiale de exploatare și orice alte bunuri), cu indicarea valorii lor respective, precum și toate datoriile, specificându-se pe larg felul și valoarea acestora, pentru a se putea determina din compararea activului cu pasivul, astfel stabilite, valoarea reală a averii inițiale.

Inventarul și bilanțul se vor încheia obligatoriu, atât pentru fiecare exploatare, cât și pentru întreaga întreprindere, la sfârșitul fiecărui an.

ART. 59. — Fiecare regie publică comercială va crea obligatoriu două fonduri: fondul de rezervă și fondul de reînnoire.

Fondul de reînnoire este destinat pentru completarea și înlocuirea instalațiilor și pentru reparații cari depășesc cadrul întreținerii obișnuite. El se creează prin deducerea a 2 la sută din veniturile brute.

Fondul de rezervă servește pentru acoperirea pierderilor produse din cazuri de forță majoră, precum și pentru acoperirea cheltuelilor necesare înlocuirii instalațiilor tehnice distruse înaintea termenului de amortizare sau devenite inutilizabile, ca urmare a progreselor tehnice.

Art. 60. — Ministerul de resort, în înțelegere cu cel de Finanțe și cu avizul Consiliului superior al administrării întreprinderilor și averilor publice, poate impune, pe baza propunerii Consiliului de administrație, crearea de alte fonduri.

ART. 61. — Cu aceleași formalități, după felul întreprinderii, se va putea prevedea la nevoie, în regulamentul menționat la art. 32, crearea unui fond de rulment din bugetul Statului, respectiv județului, comunei sau instituției respective, ori din mijloace proprii ale întreprinderii, pentru cumpărături cari prin natura lor specială trebuiesc angajate în cursul anului pentru anul viitor, din al cărui buget se va face reîntregirea acestui fond. Administrarea lui se va face în conformitate cu prevederile acelui regulament.

ART. 62. — Fondurile prevăzute mai sus nu vor

putea fi întrebuințate decât în strictă conformitate cu destinația lor.

Toate fondurile vor fi depuse la Cassa de Depuneri și Consemnațiuni și vor avea, în contabilitate, deschise conturi separate.

ART. 63. — Direcția întreprinderii este obligată să facă, pe baza inventarului general și a bilanțului, în cel mai târziu 3 luni după sfârșitul anului administrativ, darea de seamă și încheierea socotelilor pe anul expirat, după uzanțele comerciale.

ART. 64. — La bunurile cari prin natura lor sunt supuse uzării sau deprecierei, se vor face amortizările corespunzătoare. Cota acestor amortizări se ve hotărî anual de Consiliul de administrație, după propunerea direcției.

Bunurile mobile se vor socoti cu prețul de cost, dacă acesta este mai mic decât prețul zilei, sau pe acest din urmă preț, dacă cel de cost îi este superior.

Creanțele dubioase se vor notă cu valoarea probabilă; cele ce nu se pot încasa se vor scădea, iar rentele și obligațiunile se vor înscri pe prețul zilei.

ART. 65. — Încheierea socotelilor, aprobată de Consiliul de administrație, va fi înaintată la timp împreună cu actele justificative, în special cu indicarea și justificarea schimbării valorilor din activul inițial, atât Ministerului de resort și Ministerului de Finanțe, sau administrației superioare locale de care depinde, cât și Consiliului superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice.

ART. 66. — Din beneficiul net, după ce se va scădea fondul de rezervă legal a cărui cotă se va fixa prin regulamentul prevăzut la art. 32 și apoi 1 la sută pentru Consiliul superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice, se va da autorității respective o dobândă calculată cu un procent egal cu scontul Băncii Naționale a României, la capitalul de investiție.

Scontul Băncii Naționale va fi considerat cel existent la 31 Decembrie al anului la care se raportă beneficiul.

Din rest se va distribui Consiliului de administrație, Comitetului de direcție și Comisiei de control, raniemele indicate în regulament.

Restul beneficiului după scăderea cotei de participare a funcționarilor și muncitorilor, se va vărsa ca și dobânda, pe seama autorității de care depinde regia respectivă.

CAPITOLUL IV

Controlul regiilor publice comerciale

ART. 67. — Verificarea conturilor și a casieriei se execută de către o comisie de control. Această comisie se compune din 3 membri și anume: Un delegat al Ministerului de resort sau al administrației superioare locale, un delegat al Ministerului de Finanțe dintre funcționarii săi și un expert contabil numit de Ministerul de resort.

ART. 68. — Comisiunea de control are dreptul de a supraveghea contabilitatea și de a controla inventarele întreprinderilor. Ea va fi obligată a cerceta cu deamănuntul contabilitatea și inventarele fiecărei întreprinderi, cel puțin la fiecare semestru; la finele anului administrativ va examina încheierea conturilor.

Rezultatul tuturor revizuirilor periodice va fi supus de către comisiune, atât Consiliului de administrație, cât și Consiliului superior al administrării întreprinderilor publice, cât și Ministerului de resort sau administrației locale respective, iar pentru regiile aparținând Statului și Ministerului de Finanțe.

ART. 69. — Regiile publice comerciale rămân sub controlul Inaltei Curți de conturi.

PARTEA VI

Regia mixtă

CAPITOLUL I

ART. 70. — Intreprinderile, instituțiile, exploatările, așezămintele, bunurile sau drepturile colectivităților publice (Statul, județele sau comunele), precum și a oricăror altor instituții aflate sub controlul acestora, cari se vor exploata în regie mixte, vor fi administrate sub forma societăților anonime, prevăzute în codul de comerț și în conformitate cu dispozițiile de mai jos.

CAPITOLUL II

Constituirea societăților

ART. 71. Departamentul sau administrația de care depind întreprinderile, instituțiile stabilimentele, așezămintele, bunurile sau drepturile cari vor fi exploatare în regie mixtă, va întocmi statutele și prospectul de emisiune.

ART. 72. — Statutele făcute în conformitate cu prezenta lege, trebuie să prevadă neapărat:

1. Denumirea și sediul societății.
2. Felul și natura afacerilor cari constituiesc obiectul societății.
3. Capitalul social. Aporturile în natură și în numerar ce vor fi subscrise de colectivitățile publice și de particulari. În caz când particularii aduc aporturi în natură sau când societatea nu se constituie prin subscripție publică, se va indica numele participanților și domiciliul lor; aporturile aduse de ei și valoarea lor.

Valoarea nominală a acțiunilor, care va trebui să fie egală pentru toate acțiunile.

4. Vărsămintele și scadențele lor.
5. În ce mod trebuiesc făcute bilanțurile și împărțite beneficiile.

6. Numărul administratorilor, drepturile și datoriile lor, reglementarea semnăturii sociale.

7. Numărul censorilor.

8. Puterile adunării generale, condițiile pentru validitatea deliberărilor pentru exercițiul dreptului de vot.

9. Data când încetează societatea.

10. Drepturile și obligațiunile societății, în care va figura neapărat îndatorirea societății de a întreține și preda la sfârșitul existenței sale bunurile cari intră gratuit în patrimoniul colectivităților publice, conform art. 115 și imobilele aduse de colectivitățile publice; în cazul dreptului de exploatare a bunurilor din domeniul public, dispozițiile de ordin regulamentar.

Când pe lângă bunurile și drepturile aduse în patrimoniul societății se dă acesteia o concesiune, caietul de sarcini va face parte integrantă din statute.

ART. 73. Prospectul de emisiune va arăta neapărat scopul și capitalul societății, data când începe și se termină subscripția, condițiile subscripției, băncile și instituțiile publice unde se poate subscrie.

Prospectul va fi semnat de ministrul de resort sau șeful administrației respective și va arăta delegatul acestui Departament sau autorității care va prezida prima adunare generală.

ART. 74. — În cazul drepturilor de monopol ale Statului, statutele societății, evaluările și prospectul de emisiune dacă se face subscripțiune publică, vor fi aprobate prin lege conform art. 2.

ART. 75. — Statutele împreună cu evaluarea aporiturilor prevăzute la art. 84, prospectul de emisiune și avizul Consiliului superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice vor fi publicate în Monitorul Oficial.

După cel puțin 20 zile libere dela data publicării, Ministerul de resort va supune documentele de mai sus aprobării Consiliului de Miniștri. Statutele și prospectul vor fi sancționate prin Decret Regal și publicate din nou împreună cu expertiza în Monitorul Oficial.

ART. 76. — Subscripția va începe la data indicată în prospect și va dura minimum 20 de zile.

Primul vărsământ de numerar va fi de cel puțin 30 la sută din valoarea acțiunilor subscrise și va fi făcută odată cu subscrierea. Pentru acțiunile reprezentând aporturi în natură nu se cere vărsământul celor 30 la sută.

ART. 77. — După trecerea termenului indicat în prospect pentru închiderea subscripției, se va face repartizarea acțiunilor subscrise de o comisie compusă din:

- a) Un delegat desemnat de înalta Curte de Casație și Justiție, dintre membrii acestei Curți;
- b) Un delegat desemnat de Consiliul superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice, dintre membri săi;
- c) Un delegat al Băncii Naționale.

Pentru comune și județe, comisia va fi compusă din:

- a) Un delegat desemnat de tribunalul reședință de județ, dintre membrii lui la cererea primarului, respectiv a prefectului;
- b) Un delegat desemnat de consiliul comunal, respectiv județean din sânul său;
- c) Un delegat al Băncii Naționale din județul respectiv.

Aceste comisii vor controla dacă subscripția publică se face conform legii și prospectului.

ART. 78. — Societățile se constituiesc prin jurnal al Consiliului de Miniștri, pe data publicării jurnalului în Monitorul Oficial.

Acest jurnal, întocmit pe baza raportului Departamentului de resort, trebuie să constate pentru a declara societatea constituită, că toate formalitățile de mai sus au fost îndeplinite, că subscripția a fost complet acoperită și că s'au efectuat vărsămintele de numerar prescrise de statute.

ART. 79. — După constituirea societății, delegatul Ministerului de resort, indicat în prospectul de emisiune, va convoca prima adunare generală care are scopul să aleagă administratorii și censorii reprezentând capitalul particular.

Drepturile de vot în această primă adunare vor fi aceleași ca și în celelalte adunări generale.

Pentru ca o hotărâre să fie luată, se cere prezenta a jumătate din subscriitori și primirea ei de majoritatea absolută a celor prezenți.

Membrii în consiliul de administrație, precum și censorii, reprezentând colectivitățile publice, vor fi numiți în conformitate cu art. 93, odată cu a doua publicare a statutelor în Monitorul Oficial și cel mai târziu 30 zile după constituirea societății.

În caz când aportul colectivităților publice este o întreprindere, gestiunea societății începe din ziua predării sale de către autoritatea respectivă.

ART. 80. — Regiile mixte se pot constitui și fără subscripție publică când colectivitățile publice se asociază cu una sau mai multe întreprinderi de reputație tehnică și financiară bine cunoscută. Procedura de evaluare, publicare în Monitorul Oficial și constituire, este aceeași.

În cazul prevăzut la alineatul precedent se poate da în subscriere publică numai o parte a capitalului în numerar al societății, restul putând fi adus ca aport în numerar de asociați.

ART. 81. — Toate regiile mixte cu sau fără subscriere publică, astfel constituite, sunt supuse tuturor celorlalte dispoziții ale Codului Comercial. Ele vor executa formalitățile de publicare, de afișare și transcriere prevăzute în Codul de Comerț.

CAPITOLUL III

Evaluarea aporturilor și formarea capitalului

ART. 82. — Capitalul social este format din aporturile în numerar și natură ale colectivităților publice și ale particularilor.

Colectivitățile publice pot aduce ca aport în natură folosința bunurilor imobiliare; proprietatea deplină a bunurilor mobiliare; proprietatea deplină sau folosința imobilelor prin destinație, ca și orice drept regalian sau de orice altă natură.

ART. 83. — Pentru ca societatea să se poată constitui este nevoie ca aportul capitalului particular să fie cel puțin de $\frac{1}{2}$ din aportul evaluat al colectivităților publice.

ART. 84. — Aporturile în natură ale colectivităților, ca și ale particularilor, vor fi inventariate și evaluate prin experți de Consiliul superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice.

Cheltuelile de expertiză vor fi suportate de societatea anonimă care se va forma, sau de grupurile de la cari au plecat propunerile de asociere: grupuri particulare, societăți, ministere, județe, comune, etc., în măsura și proporția în care va decide Consiliul Superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice.

ART. 85. — Pentru aporturile în numerar sau în natură evaluate se vor elibera acțiuni, atât colectivităților publice, cât și particularilor.

ART. 86. — Când colectivitățile publice aduc ca aport un drept sau bun din domeniul public, pentru dreptul de exploatare acordat societății, colectivitățile publice vor primi în schimb acțiuni cu aceleași drepturi ca la art. 85.

În acest din urmă caz dreptul de exploatare va fi evaluat cu aceeaș valoare ca și folosința bunurilor.

ART. 87. — Acțiunile colectivităților publice sunt inalienabile.

ART. 88. — În caz când se aduc ca aport bunuri sau drepturi cari nu se pot evalua, societatea care se va forma va plăti pentru folosința acelor bunuri sau drepturi, colectivităților publice, o redevență din brutto, pe lângă participarea la câștig în raport cu capitalul subscris de către colectivitățile publice.

Redevența va fi cea fixată prin legile speciale pentru categoria de bunuri respective, sau în lipsa unor asemenea legi, va fi determinată după redevențele obținute la licitație pentru bunuri similare, ori după un calcul de rentabilitate.

ART. 89. — În caz de necesitate, societățile își pot mări capitalul social în urma hotărârii adunării generale și pe baza aprobării Consiliului de Miniștri,

dată pe temeiul avizului Consiliului superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice.

Toți acționarii, implicit colectivitățile publice, pot subscrie din sporul de capital în numerar partea proporțională ce li se cuvine în raport cu capitalul în numerar sau în natură, ce posedă în societate.

ART. 90. — În cazul când sporul de capital nu se acoperă de vechii acționari, restul se dă în subscripție publică după normele de mai sus.

Când la sporurile de capital se aduc noi aporturi în natură, evaluarea lor se face după aceleași norme ca la art. 84.

ART. 91. — Acțiunile colectivităților publice sunt scutite de impozite la constituire.

ART. 92. — În caz de necesitate societățile își pot procura capital prin împrumuturile pe termen scurt.

Dacă împrumutul trece de $\frac{1}{2}$ din capitalul social efectiv vărsat, sau se încheie pe un termen mai mare de 2 ani, este necesară aprobarea Ministerului de Finanțe, dată pe baza raportului consiliului de administrație și avizului Consiliului superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice.

Pentru comune și județe este nevoie de aprobarea consiliilor comunale, respectiv județene, dată pe baza aceluiaș raport și aviz și de aprobarea Ministerului de Interne.

Împrumuturile ipotecare nu vor putea fi contractate decât pe baza unei legi.

CAPITOLUL IV

Administrarea societății

1. *Consiliul de administrație*

ART. 93. — Consiliul de administrație va fi compus din 6, 9 sau 12 membri, din cari $\frac{1}{3}$ numiți de colectivitatea publică, iar restul aleși de adunarea generală a acționarilor particulari. Cei dintâi vor fi desemnați dintre funcționarii având cel puțin gra-

dul de directori sau foști directori la Departamentele economice și cu o vechime de cel puțin 3 ani, dintre inspectorii generali de finanțe sau foști, cu o vechime de cel puțin 5 ani, sau membri ai corpului tehnic, având cel puțin gradul de inginer-șef, sau dintre specialiști în chestiunile agricole, forestiere, comerciale, industriale și miniere.

Membrii consiliului de administrație, cari reprezintă Statul, vor fi numiți pe 4 ani, prin decret regal, după propunerea ministrului de resort.

Membrii consiliului de administrație cari reprezintă comunele și județele vor fi numiți pe 4 ani prin jurnal al consiliilor comunale, respectiv județene, după propunerea primarului, respectiv a prefectului.

Membrii Parlamentului, în tot timpul cât dețin mandatul nu pot face parte din consiliile de administrație.

Nimeni nu poate fi numit sau ales în mai mult de 3 consilii de administrație.

Membrii consiliului de administrație, cari reprezintă colectivitățile publice, vor putea fi revocați de către Ministerul de resort sau autoritatea superioară respectivă, ori decâte ori vor face dovadă de lipsă de diligență în apărarea avutului sau intereselor publice. Constatarea se va face pe baza raportului Comisarului, iar hotărârea de revocare se va da după luarea avizului Consiliului superior al administrării întreprinderilor și avuților publice care va asculta în prealabil apărarea membrilor în chestiune.

ART. 94. — Președintele este ales de consiliul de administrație.

2. *Comitetul de direcție*

ART. 95. — Comitetul de direcție va fi compus din 2 administratori, delegați de consiliul de administrație, din cari unul dintre reprezentanții colectivităților publice și directorul general al întreprinderii.

ART. 96. — Directorul general va fi numit de consiliul de administrație.

3. *Censorii*

ART. 97. — Censorii cari vor controla gestiunea administrativă vor fi în număr de 3—5, numiți în majoritate de guvern, după propunerea Ministerului de Finanțe, pe baza avizului Consiliului superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice.

Pentru comune și județe, majoritatea censorilor vor fi numiți de consiliile comunale, respectiv județene, pe baza aceluiaș aviz.

Nu pot fi censori din partea autorităților în societățile create pe baza prezentei legi membrii Parlamentului în tot timpul cât dețin mandatul.

Cel puțin unul din censori va trebui să fie expert-contabil, dintre licenții Academiei de Inalte studii comerciale, ceilalți numiți de Stat, județ sau comună, trebuie să aibă aceeași calificare ca a membrilor în consiliile de administrație.

Durata mandatului dat censorilor numiți și aleși ține dela o adunare generală care decide asupra bilanțului până la cea următoare, atât pentru Stat cât și pentru județe sau comune.

Censorii se vor conforma dispozițiunilor date de Ministerul de Finanțe, respectiv de primării și prefecturi, pentru comune și județe, precum și instrucțiunilor Consiliului superior pentru administrarea întreprinderilor și avuțiilor publice.

4. *Dispoziții pentru administratori și censori*

ART. 98. — Dacă colectivitățile publice nu-și numesc la timp membrii în consiliul de administrație sau censorii la cari au dreptul, societatea va funcționa până la numirea lor cu membrii și censorii în funcție; hotărârile luate rămânând valabile.

Aceleași dispoziții se aplică și în cazul art. 79.

5. *Comisarul guvernului*

ART 99. — Un comisar al guvernului poate fi numit pe lângă societate, prin jurnalul Consiliului de

Miniștri, pe baza propunerii Departamentului respectiv. El poate fi înlocuit cu aceleași forme.

Comisarul va asista la ședințele consiliului de administrație, având vot consultativ. Când o decizie a consiliului de administrație va fi contrarie statutelor sau intereselor superioare ale Statului, comisarul va dispune suspendarea ei și va înainta imediat Departamentului de care depinde societatea o cerere motivată pentru anularea definitivă a deciziunii.

Raportul Departamentului sus menționat, împreună cu avizul Consiliului superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice va fi transmis Consiliului de Miniștri, care se va pronunța, comunicând prin acelaș Departament dacă admite sau respinge măsura luată de consiliul de administrație.

Decizia Consiliului de Miniștri este obligatorie pentru societate.

În cazul în care decizia Consiliului de Miniștri nu este comunicată societății în termen de 15 zile libere dela data când comisarul a suspendat hotărârea consiliului de administrație, această hotărâre devine executorie.

Comunele și județele pot avea și ele un comisar, care va fi numit după propunerea primarului, respectiv a prefectului, de către consiliul comunal, respectiv județean.

Suspendarea, eventual respingerea hotărârii consiliului de administrație, va avea loc prin aceleași forme, cu deosebire că actele vor fi făcute de primar, respectiv prefect, în locul ministrului și de consiile comunale, respectiv județene, în loc de Consiliul de Miniștri.

Comisarul nu poate fi membru al Corpurilor Legiuitoare.

6. Adunarea generală

ART. 100. — Statutele vor stabili dreptul de vot în adunarea generală.

În orice caz numărul voturilor colectivităților publice nu va fi mai mic de $\frac{1}{4}$ din numărul total al

voturilor la cari au dreptul ceilalți asociați și nici mai mare de $\frac{1}{3}$ din acel număr.

Votul colectivităților publice se exercită de delegatul lor împuternicit în acest scop.

Colectivitățile nu iau parte la alegerea membrilor consiliului de administrație și censorilor.

7. Dispoziții diverse

ART. 101. — Alienarea sub orice formă a imobilelor societății nu se poate face decât pe baza unei legi.

ART. 102. — Regia mixtă nu poate face asociații în participare pentru tot sau o parte a comerțului ei, sau al unei alte firme sau societăți. Ea nu poate face asemenea asociații în participare decât pentru operații individuale distinct determinate.

Regia mixtă nu va putea participa la constituirea unei firme sau societăți de orice fel, nu va cumpăra acțiuni, și nu va putea face orice gen de alte asociații, decât cu aprobarea Consiliului de Miniștri, în urma avizului Consiliului superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice.

Deasemenea disolvarea anticipată a societății; reducerea capitalului social, reconstituirea sau sporirea capitalului social; schimbările obiectului societății; fuziunea cu alte societăți ca și orice modificări ale statutelor, nu se pot face decât cu observarea dispozițiilor prezentei legi și nu vor avea loc decât cu aprobarea Consiliului de Miniștri, în urma avizului consiliului superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice.

Quorumul și majoritatea necesară pentru luarea hotărârilor ca și drepturile minorităților, sunt cele prevăzute de codul comerț.

CAPITOLUL V

Funcționarii și muncitorii

ART. 103. — Recrutarea și salarizarea funcționarilor se va face de comitetul de direcție al întreprinderii cu aprobarea consiliului de administrație.

ART. 104. — Proportia personalului românesc va fi cea indicată în art. 21 al legii pentru încurajarea industriei naționale, ale cărei dispozițiuni se aplică întocmai.

ART. 105. — Funcționarii tehnici și administrativi ai colectivităților publice cari funcționau la întreprinderea publică la data publicării statutelor în Monitorul Oficial, vor fi menținuți de societatea ce se va forma.

Aceasta va vărsa regulat la Casa Generală a Pensiiilor reținerile asupra salariilor ce va plăti funcționarilor de mai sus în vederea pensionării lor.

ART. 106. — Societatea este obligată să ia măsuri pentru asigurarea funcționarilor și muncitorilor, potrivit legilor de asigurări sociale.

ART. 107. — Funcționarii și muncitorii vor participa la beneficiul ce urmează să fie distribuit în conformitate cu art. 111. Cota participării va fi fixată la fiecare societate prin statute, ținându-se seamă de natura întreprinderii, de rentabilitatea ei și de numărul lucrătorilor și funcționarilor; ea fiind în total de minimum 5% din beneficiul indicat la alin. 3. art. 111. Cota se va distribui sub forma și în condițiile ce se vor stabili prin statute.

ART. 108. — Statutele vor putea prevedea ca din cota participării la beneficii a lucrătorilor și funcționarilor, o parte să fie întrebuințată pentru instituții în vederea ușurării condițiilor de viață și a ridicării nivelului cultural.

CAPITOLUL VI

Bilanț, fonduri de amortiment și rezerve, împărțirea beneficiilor

ART. 109. — La 31 Decembrie ale fiecărui an, sau după felul întreprinderii, la termenul fixat prin statute, societatea va întocmi, după normele statutului, un bilanț pe care îl va supune aprobării adunării generale.

ART. 110. — Ținând seamă de natura întreprinderii, statutele respective vor fixa cota fondurilor de amortisment și a eventualelor fonduri speciale.

ART. 111. — Din beneficiul net, după ce se va scădea fondul de rezervă legal, a cărui cotă se va fixa prin statute și 1% pentru Consiliul superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice, conform art. 9, se va plăti acționarilor, sub formă de prim dividend, atât capitalului particular cât și colectivităților publice, o dobândă calculată cu un procent egal cu scontul Băncii Naționale, la 31 Decembrie al anului pentru care se face bilanțul, și în caz când beneficiul e insuficient, până la concurența disponibilului.

Din rest se va atribui consiliului de administrație, comitetului de direcție și censorilor, tantiemele indicate în statut.

Beneficiul care rămâne după scăderea cotelor de la alin. 1 și 2 se va împărți în modul următor :

a) Se va deduce mai întâiu procentul prevăzut în statute pentru participarea funcționarilor și muncitorilor, potrivit prevederilor art. 107 ;

b) Restul se va împărți proporțional între capitalul colectivităților publice și al particularilor.

ART. 112. — Dividendele anuale convenite colectivităților publice, se vor vărsa la articolele bugetare respective pe exercițiul în curs, la data când începe plata dividendelor, către acționarii societății.

CAPITOLUL VII

Lichidarea societății

ART. 113. — Durata societăților va fi de maximum 50 ani. Această durată poate fi prelungită pe cel mult 50 ani.

Prelungirea nu se poate face decât cu hotărârea adunării generale și aprobarea Consiliului de Miniștri.

Prelungirea se dă prin Decret Regal, după propunerea Consiliului de Miniștri, făcută pe baza raportu-

lui Departamentului respectiv, în virtutea avizului Consiliului superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice.

Aceste formalități se vor îndeplini înainte de expirarea termenului și anume în ultimii 10 ani de funcționare a societății.

ART. 114. — Imobilizările făcute în ultimii 10 ani ai duratei societății, cari nu se pot amortiza până la termenul de lichidare, nu se vor putea face decât cu aprobarea prealabilă a Consiliului de Miniștri, respectiv a consiliilor județen și comunale pentru județe și comune, după avizul Consiliului superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice, care va fixa în acelaș timp cotele anuale de amortisment.

ART. 115. — Dacă nu se prelungeste existența societății, se va face lichidarea prin lichidatori numiți de Consiliul de Miniștri, respectiv de consiliile comunale sau județene, după avizul Consiliului superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice.

Bunurile a căror folosință a fost adusă ca aport de colectivitățile publice; inventarul dobândit din cota de participare a funcționarilor și muncitorilor, conform art. 107; ceeace rămâne în natură din imobilele și imobilele prin destinație, dobândite de societate în cursul existenței ei, afară de ultimii 10 ani; precum și imobilele sau imobilele prin destinație dobândite în acești ultimi ani, fără aprobarea cerută prin art. 114, revin toate gratuit în patrimoniul colectivităților publice, libere de sarcine, cu respectarea dispozițiilor din art. 92 și 101.

Colectivitățile publice au dreptul și obligația să răscumpere imobilele și imobilele prin destinație dobândite de societate în conformitate cu art. 114, în ultimii 10 ani ai existenței ei, pe prețul de cost mai puțin cotele totale de amortisment indicate de articolul sus menționat; sau la alegerea colectivităților, pe valoarea reală a acestor investiții în momentul lichidării.

Dacă societatea se disolvă înainte de termen, intră gratuit în patrimoniul colectivităților publice, în

condițiile alin. 2, bunurile a căror folosință a fost adusă ca aport de aceste colectivități, precum și inventarul dobândit din cota de participare a funcționarilor și muncitorilor. Colectivitățile publice au dreptul să răscumpere celelalte imobile și imobile prin destinație pe prețul de cost mai puțin cotele totale de amortisment, sau la alegerea coactivităților, pe valoarea reală a acestor investiții la data lichidării. Cotele de amortizare vor fi egale cu valoarea investițiilor respective împărțite cu numărul anilor scurși dela data imobilizărilor și până la sfârșitul duratei — prevăzute în statute — pentru care s'a constituit societatea.

Produsul răscumpărărilor făcute de colectivitățile publice; produsul vânzării bunurilor cari nu intră în patrimoniul acestora; precum și fondurile disponibile ale societății, vor fi împărțite între colectivitățile publice și particulari, proporțional cu numărul acțiunilor respective.

CAPITOLUL VIII

Dispozițiuni diverse

ART. 116. — Când societatea exploatează un bun din domeniul public sau un drept de monopol, tarifele pentru a putea fi puse în aplicare vor trebui să fie aprobate de autoritățile de resort în cadrul și în condițiile fixate prin statute.

ART. 117. — Când mai multe colectivități publice aduc aporturi, asociația lor formează un grup unic al colectivităților publice, iar restul acțiunilor reprezintă capitalul particular. Drepturile în administrația societății și la împărțirea beneficiilor cuvenite grupului colectivităților publice, se împart între colectivitățile publice participante, proporțional cu valoarea aporturilor aduse.

La lichidare, colectivitățile publice își vor retrage aporturile lor și își vor împărți fondul ce revine grupului, după dispozițiunile speciale ce se vor înscrie în statute.

Dacă retragerea imobilelor sau imobilelor prin destinație aduse de colectivități sau dobândite în cursul existenței societății și cari le revin la lichidare, ar compromite existența sau bunul mers al unității economice create, atunci aceste bunuri vor rămâne în patrimoniul colectivității ce a adus aportul principal și care le va plăti pe costul real din momentul lichidării, afară de dispoziții contrarii din legile de organizare ale colectivităților participante.

PARTEA VII

Regia cooperativă

ART. 118. — Intreprinderile, instituțiunile, exploa-tările și așezămintele publice sau bunurile și drepturile aparținând Statului, județelor sau comunelor și oricăror altor instituțiuni de utilitate publică, aflate sub controlul acestora, cari se vor exploata în regie cooperativă, vor fi administrate sub forma societă-ților anonime prevăzute de Codul de Comerț, în con-formitate cu dispozițiunile de mai jos.

ART. 119. — O regie cooperativă se poate consti-tui în următoarele 3 cazuri :

1. Când colectivitățile publice se asociază cu co-operativele de orice gen, aducând un aport social și dând asociației în concesiune bunurile și drepturile mai sus indicate.

2. Când colectivitățile publice se asociază cu co-operativele de orice gen, fără a da vre'o concesiune.

3. Când mai multe colectivități publice se gru-pează între ele după sistemul cooperației, fără aso-cierea cu cooperative particulare.

ART. 120. — Acestor societăți li se aplică toate dispozițiile din partea VI, cu următoarele modificări și dispoziții speciale :

ART. 121. — Pot fi asociați ai unei regii coopera-tive, colectivitățile publice și societățile cooperative de orice fel, federalele și centralele lor funcționând în conformitate cu Codul Cooperației. Statutele pot prevedea că pot fi acceptați și alți asociați.

Aporturile cooperativelor, federalelor și centralelor lor precum și acelea ale colectivităților publice pot fi în numerar sau natură.

ART. 122. — Statutele vor stabili dreptul de vot în adunarea generală. În orice caz numărul voturilor colectivităților publice participante nu va fi mai mic de $\frac{1}{4}$ din numărul total al voturilor la cari au dreptul ceilalți asociații și nici mai mare de $\frac{1}{3}$ din acest număr. Dreptul de vot al celorlalți asociați se va stabili, fie proporțional cu numărul acțiunilor, fie în raport cu numărul membrilor lor.

ART. 123 — Adunarea generală este ținută să aprobe cererea de a fi primită printre acționari a oricărei cooperative care îndeplinește condițiile înscrise în statutele regiei cooperative și care obține aprobarea Consiliului superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice.

ART. 124. — Statutul regei cooperative va fixa numărul minim de acțiuni pe cari urmează să le subscrie fiecare dintre cooperativele, federalele și centralele aderente, fie în raport cu capitalul acestora, fie cu numărul asociațiilor lor fie proporțional cu valoarea operațiilor ce realizează cu regia cooperativă.

Dispozițiile art. 83 de mai sus nu se aplică regiilor cooperative.

ART. 125. — Societatea poate face operații nu numai cu membrii ei, ci și cu terțe persoane.

ART. 126. — Prețurile de vânzare ale produselor vor fi pe cât posibil astfel calculate ca să acopere toate cheltuelile implicit dobânda pentru capitalul social, egală cu scontul Băncii Naționale.

ART. 127. — Când colectivitățile publice dau unei regii cooperative o concesiune, redevența ce i se va plăti va fi cea stabilită prin legile speciale ale categoriei de concesiuni respective cu un rabat de 5%.

În lipsa unora asemenea legi, redevența va fi fixată de organul administrativ superior în căderea căruia se află administrarea categoriei de bunuri, cu avizul Consiliului superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice, după rezultatele obținute la licitațiile publice pentru bunuri în situații analoage sau după un calcul de rentabilitate. Redevenței sta-

bilite în modurile de mai sus și se va aplica deasemenea rabatul de 5%.

Colectivitățile publice vor avea dreptul la redevențele de mai sus în afară de dobânda la capitalul subscris și de risturna ca asociați.

ART. 128. — Impărțirea beneficiilor se va face în modul următor :

Din beneficiul net conform bilanțului, după scăderea fondului de rezervă legal și a cotei de 1% conform art 9, se va plăti acțiunilor colectivităților publice și ale particularilor, o dobândă socotită cu un procent egal cu scontul Băncii Naționale la 31 Decembrie al anului pentru care se încheie bilanțul, și în caz când beneficul este insuficient, până la concurența disponibilului.

Din restul beneficiului se vor plăti tantiemele consiliului de administrație și censorilor, cari nu vor putea depăși în total, pentru administratori și censori împreună, 3% din beneficiul net indicat de bilanț.

Restul, după scăderea participării la beneficiu a muncitorilor și funcționarilor, prevăzută la art. 129, se va distribui ca risturnă tuturor asociațiilor, implicit colectivităților publice, proporțional cu valoarea operațiilor făcute de asociați cu societatea.

ART. 129. — La cota de participare la beneficiu, indicată la art. precedent, vor lua parte funcționarii și muncitorii neasociați. Această cotă va fi egală cu scontul Băncii Naționale a României socotit, la totalul salariilor anuale ale funcționarilor și muncitorilor mai sus menționați, cari nu fac parte din cooperativele asociate sau cari nu sunt membri ai societății regiei cooperative.

Impărțirea cotei se va face proporțional cu salariile respective.

ART. 130. — Când regia cooperativă este constituită numai între colectivitățile publice, drepturile colectivităților la administrația societății sunt proporționale cu aporturile fiecăreia.

În cazul când mai multe colectivități publice se asociază cu cooperative, se aplică dispozițiile art. 117..

PARTEA VIII

Dispozițiuni finale și transitorii

ART. 131. — Pentru exercitarea controlului parlamentar, cu privire la acordarea concesiunilor și constituirea regiilor mixte sau cooperative în timpul dintre sesiuni, la cererea unui număr de 11 deputați, președintele Camerei va convoca de îndată comisiunea bugetară.

ART. 132. — Întreprinderile, instituțiile, exploatările și așezămintele publice administrate în regie de Stat, județe comune sau de orice alte instituții publice aflate sub controlul acestora, vor fi reorganizate până la 1 Ianuarie 1930, pe baza normelor prevăzute la part. V din prezenta lege.

Pentru regiile de Stat cari funcționează pe baza unor legi speciale, punerea de acord cu dispozițiile legii de față se va face prin modificarea legilor respective de organizare.

ART. 133. — Legea privitoare la comercializarea și controlul întreprinderilor economice ale Statutului din 1924, se abrogă. Toate dispozițiunile legilor și regulamentelor contrare dispozițiunilor prezentei legi, sunt și rămân abrogate.

ART. 134. — Un regulament va fixa modul de aplicare a prezentei legi.

EXPUNERE de MOTIVE

Statul nostru este posesorul unor averi foarte însemnate. El are în domeniul său privat terenuri arabile și exploatarea agricolă, păduri, bălți și terenuri inundabile, întregul subsol, mine și uzine metalurgice, forțe hidraulice și stațiuni balneare.

Pe lângă aceasta, Statul este proprietarul fondului marilor servicii publice cu caracter economic: Căile Ferate Române; Posta, Telegraful, Telefonul, Porturile Maritime și Dunărene; Docurile, precum și Serviciul de navigație fluvială română și Serviciul Maritim Român.

În afară de acest întins domeniu privat, Statul nostru are în patrimoniul său drepturile regaliene, reprezentate prin Regia Monopolurilor Statului, producătoare de importante venituri cu caracter fiscal, precum și o serie de monopoluri economice: mijloacele de transport și comunicație.

Privind înapoi, observăm că domeniul privat al Statului a suferit numeroase îngustări pe calea înstrăinării bunurilor publice, iar în ceea ce privește exploatarea atât a averilor, cât și a drepturilor Statului, ea a produs venituri cu totul disproporționate în raport cu capitalul, iar dintre veniturile monopolurilor numai cele cu caracter fiscal au dat rezultate însemnate.

În administrarea bunurilor și drepturilor Statului s'au folosit toate sistemele.

Arendarea sau închirierea, concesiunea, regia de Stat și în timpul din urmă și regia cointereseată. Independent de avantajele sau dezavantajele inerente fiecăruia din aceste sisteme, în aplicarea lor la noi, observăm în genere rezultate nesatisfăcătoare și tentative de sustragere a unor însemnate bunuri din patrimoniul Statului. În loc de a fi căutat îndreptarea modului de administrare a bunurilor publice, în oricare din sistemele cunoscute, prin înlăturarea factorilor neeconomici și îngrădirea abuzurilor, încă înainte de război s'a început o dis-

pută de principii cari dintre cele două sisteme mai principale de exploatare a bunurilor publice: concesiunea sau regia de Stat trebuie să fie folosit în interesul obștesc. Concesiunea a fost condamnată de unii dintre oamenii noștri de Stat, considerată ca un sistem păgubitor pentru obște și regia de Stat a fost promovată ca un panaceu. Nici partizanii, nici adversarii concesiunii și a regiei publice nu s-au preocupat însă de regulile de bună gospodărie cari ar fi putut să micșoreze defectele și să sporească avantajele unuia sau celuilalt din cele două sisteme de exploatare a bunurilor și serviciilor publice. Așa se explică pentru ce administrația avuțiilor noastre publice a dat rezultat atât de modice.

Intre timp, fie din impulsul către noutate, fie din decepțiunile cauzate de exploatarea în regie, unii oameni de Stat s-au lăsat câștigați de cel mai nou sistem de exploatare a bunurilor publice — regia mixtă (sau cointeresată). Încă din 1911 tramvaele din București au fost organizate în această formă prin participarea comunei alături de subscriitorii particulari în S. T. B.

După război s'a produs un reviriment prin recunoașterea defectelor regiei de Stat în forma ei administrativă, mai ales ca un rezultat al dificultăților întâmpinate la căile ferate și la poștă. Cu toate acestea, o tendință hotărâtă de îndreptare nu s'a întrevăzut decât târziu. În schimb însă prin legea privitoare la comercializarea și controlul întreprinderilor economice ale Statului, din Iunie 1924, s'a reglementat regia cointeresată și s'a decretat ca o formulă magică pentru exploatarea bunurilor și drepturilor Statului. Dar în acelaș timp, prin legea minelor, a apelor și energiei, sistemul concesiunii a căpătat un vast câmp de aplicațiune.

Nici regia cointeresată, nici concesiunea n'au primit însă în legiurile speciale din 1924 o formă de organizare, care să constituie o cheazășie împotriva tendințelor de înstrăinare a bunurilor și drepturilor publice și o asigurare a maximumului de rendement pentru Stat și economia națională.

Cu toate că legea privitoare la comercializarea și controlul întreprinderilor economice ale Statului prevede că întreprinderile de interes general, chemate a îndeplini servicii publice importante, sau formând obiectul unui monopol al Statului, sau interesând apărarea națională, rămân mai departe în forma regiei de Stat, nu numai că ea nu s'a preocupat de eliminarea defectelor a acestui sistem de administrare și de crearea

unei forme de organizare a administrării lor, pe bazele comerciale curente, dar nici legile speciale cari s'au făcut în anii următori pentru căile ferate și poștă n'au însemnat vreun progres în această direcție. Intr'adevăr, nici legea de organizare a căilor ferate, nici legea de organizare a P. T. T. n'au asigurat acestor importante întreprinderi economice ale Statului autonomia administrativă și autonomia financiară, fără de care toate defectele regiilor de Stat rămân neatinse.

În afară de aceasta, toate celelalte bunuri și drepturi ale Statului exploatare în regie: păduri, bălți și terenuri inundabile, pescării, exploatare industriale și miniere, ferme, pepiniere, stațiuni sericicole, stațiuni balneare, imprimeria Statului, teatrele naționale, etc., au continuat să fie administrate în același mod, cu aceeași lipsă de inițiativă, de interes și răspundere din partea conducerii, cu același formalism birocratic și cu aceleași dificultăți provenite din practicile legii contabilității publice.

Astfel, legiuitorul dela 1924, care s'a preocupat de reglementarea regiei cointeresate, neglijând complet reglementarea regiei de Stat și introducând concesiunea numai în legile speciale de exploatare a unor anumite categorii de bunuri, fără s'o îngrădească pentru apărarea avutului public, n'a isbit să rezolve problema organizării și administrării pe baze comerciale a întreprinderilor și avuțiilor Statului. Nici forma preferită — regia cointeresată — n'a dat rezultate, între altele și din cauza dispozițiilor xenofobe cu privire la capital și administrație.

Dar legiuitorul din 1924 a săvârșit o greșală principială. A nesocotit faptul elementar că diversitatea serviciilor, bunurilor și drepturilor publice impune folosirea tuturor formelor de exploatare, fiecare putând să-și aibă câmpul ei de aplicație.

Socotim că această greșală a legiuitorului din 1924 a rezultat nu numai din faptul că a atacat această problemă cu anume idei preconcepute, manifestând o predilecție pentru anume forme de organizare, ci și din împrejurarea că a legiferat asupra unei materii recunoscute. Expunerea de motive ce a însoțit proiectul de lege din Iunie 1924, pe care o reproducem cu titlul de document în anexe, întărește această părere. Din text însă rezultă ideile preconcepute și lipsa de informație a legiuitorului din 1924, care n'a încercat să facă un inventar al serviciilor, bunurilor și drepturilor Statului, să cer-

ceteze modul administrării de până acum și rezultatele obținute.

Cu toate greutatea de a aduna materialul informativ necesar și cu conștiința că nu vom izbuti a fi compleți, înainte de a-i expune economia proiectului nostru de lege, vom prezenta un inventar al întreprinderilor și avuțiilor publice și o expunere a modului de organizare și de administrare a lor, precum și a rezultatelor financiare realizate.

Iar ca încheiere a acestei expuneri documentare, vom da o evaluare a bunurilor Statului și a rentabilității globale rezultată prin exploatarea lor actuală (1).

Făcând toate rezervele asupra gradului de precizie a acestor calcule și amendându-le cu toate considerațiile de ordin economic și social, cari sunt inerent legate de exploatarea unui serviciu economic de Stat, reiese totuși că după metodele de exploatare de azi, bunurile economice ale Statului au o rentabilitate infimă și exploatarea lor trebuie să fie supusă unei reforme radicale.

La aprecierea acestor rezultate trebuie să se aibă în vedere, că de ani de zile exploatarea Statului sunt continuate aproape cu același utilaj, investițiile făcute fiind derizorii, iar în socotelile de câștig și pierdere contul de amortizări este quasi inexistent.

A se continua mai departe cu metodele actuale ar fi să se condamne la ruină exploatarea de Stat, la paralizie viața economică care este adânc influențată de gestiunea și funcționarea marilor servicii publice economice și la sustragerea treptată dar sigură a unei considerabile ayuții a Statului.

Rostul proiectului pe care îl prezentăm și a cărui economie generală este expusă mai jos, este să înlesnească această reformă salutară.

Economia proiectului de lege

Proiectul de lege urmărește organizarea și administrarea pe baze comerciale a tuturor întreprinderilor, instituțiilor, exploatarea și așezămintelor, bunurilor și drepturilor Statului, județelor, comunelor și oricăror alte instituții de utilitate publică (Efiorii, camere profesionale, etc.) aflate sub controlul acestora.

1) Tabourile și dezvoltările sunt publicate odată cu Expunerea de motive la Proiectul de lege depus la Camera Deputaților

Proiectul de lege nu manifestă nici un fel de predilecție pentru vreuna din formele cunoscute de organizare și administrare pe baze comerciale a întreprinderilor, instituțiilor, exploatărilor sau așezămintelor publice sau de punere în valoare a bunurilor și drepturilor, cari fac parte din domeniul public sau privat al Statului sau a celorlalte colectivități publice. Proiectul de lege nu exclude nici formele mai vechi: arendarea, închirierea, concesiunea sau regia publică, nici pe cele mai noi, regia mixtă (sau cointeresată) și regia cooperativă.

El ploacă dela ideea că oricare din aceste forme pot fi necesare și utile, după natura întreprinderilor, instituțiilor, exploatărilor sau așezămintelor publice sau a bunurilor și drepturilor, după condițiile tehnice și după împrejurări.

Urmărind o punere în valoare, pe scară intensă, a serviciilor, bunurilor și drepturilor publice, proiectul prezintă un sistem variat și complet al formelor comerciale de exploatare, prevăzând chiar o combinație a unora din formele simple enumerate mai sus.

Reglementându-se în proiect arenda, concesiunea, regia publică comercială, regia mixtă și regia cooperativă, se urmărește a se fixa normele generale și condițiile minimale ce trebuie observate pentru ca administrarea serviciilor economice publice și punerea în valoare a bunurilor publice să se facă — oricare ar fi sistemul — în mod rațional și productiv cu apărarea drepturilor Statului, județelor și comunelor și a celorlalte instituții de utilitate publică.

Proiectul nu stabilește deci programatic o preferință între formele de exploatare, ci le consideră pe toate necesare și utile cu condiția însă ca ele să fie încadrate de norme raționale. Afară de C. F. R., P. T. T., R. M. S. și instituțiile economice ale armatei, cari nu pot fi administrate într'o altă formă afară de regia publică, decât pe bază de lege, toate celelalte pot fi administrate într'o formă sau alta, pe baza unui jurnal al Consiliului de miniștri, după propunerea Ministrului respectiv și cu avizul Consiliului superior de administrare al întreprinderilor și avuțiilor publice.

Acest consiliu superior compus din tehnicieni și financiari, economiști și juriști și așezat cu totul în afară de sfera de activitate politică, este chemat să stimuleze și să coordoneze acțiunea autorităților pentru administrarea pe baze comerciale a activului lor și să urmărească organizarea valorificării bunurilor publice,

pentru că nici o avuție să nu lăncezească într'o administrare birocratică și să rămâie astfel neproductivă.

El este o garanție sigură că administrarea în regie publică se face după norme comerciale și raționale, potrivit naturii fiecărei întreprinderi, exploatare, instituții sau așezământ public și că arendarea, concesiunea sau participarea colectivităților publice în societățile anonime — a căror aporturi le evaluează — se face cu protejarea justă a drepturilor Statului și celorlalte corporațiuni de drept public.

Consiliul superior mai are menirea să urmărească mersul tuturor întreprinderilor comercializate și să facă în fiecare an o dare de seamă a rezultatelor obținute, pentru ca Parlamentul să-și poată exercita dreptul de control în deplină cunoștință de cauză.

Consiliul superior va da avizul său tuturor departamentelor și administrațiilor publice superioare. Avizul său nu este însă decât consultativ. El are un caracter tehnic. Decizia rămâne în sarcina șefului departamentului sau administrației sau a Consiliului de miniștri, adică a celor cari, potrivit Constituției sau legilor, au răspunderea pentru actele administrative.

Nu se mai poate continua sistemul avizelor conforme date de consilii, compuse din personalități cu o valoare necontestată, dar cari n'au răspunderea constituțională. Asemenea avize conforme slujesc la acoperirea șefilor departamentelor și administrațiilor publice superioare și duc la eludarea responsabilității miniștrilor și celorlalți demnitari publici.

Prin precizarea caracterului consultativ al avizelor, Consiliului superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice, nu se micșorează câtuși de puțin marele său rol de organ de îndrumare tehnică, economică și juridică și de coordonare a acțiunii departamentelor și administrațiilor publice superioare, în opera de punere în valoare a avuțiilor publice.

Pentru a nu se împietă asupra domeniului de aplicație a diferitelor legiuri economice speciale, cari reglementează punerea în valoare a unor anumite categorii de bunuri ca minele, apele, pădurile, energia hidraulică, etc., proiectul prevede că se va ține seamă de condițiile tehnice prevăzute în aceste legi.

În afară de aceasta, proiectul lasă diferitelor departamente și administrații întreaga inițiativă pentru administrarea bunurilor și drepturilor ce intră în cadrul lor de activitate și asigură în acelaș timp prin dreptul lor de a fi prezentate la lucrările Consiliului superior, asigurând astfel o colaborare între toate departamentele economice.

În ceea ce privește formele de exploatare, proiectul începe cu *arendarea*, prevăzută în legea contabilității publice. S'a menținut acest regim care poate fi nimerit în unele cazuri, de exemplu la bunuri mici sau chiar la întreprinderi mai mari ca epocă de tranziție până la adoptarea concesiunii sau a regiei mixte, ce ar deveni posibile prin împrejurări economice mai favorabile. Norma după care se poate arenda un bun rămâne aceeaș ca în legea contabilității publice: licitație publică cu caiet de sarcini. Proiectul prevede condiția minimală ca arenda să fie cel puțin egală cu media veniturilor nete obținute în ultimi 5 ani; iar termenul pentru orice arendare va fi scurt și anume de 5 ani, excepțional de 10 ani, cu avizul Consiliului superior.

Concesiunile sunt reglementate în modul următor: În primul rând nici o concesiune nu poate fi dată decât pe baza unui plan economic și financiar și cu aprobarea Consiliului superior.

Pentru orice concesiune trebuie să se plătească de concesionar o redevență fixă în lei, egală cel puțin cu media arenzilor obținute în regie directă în ultimii 5 ani, și în plus o redevență în natură din producție sau în anumite cazuri și o participare la beneficii.

Pentru a obține condițiile cele mai avantajoase s'a prevăzut că ori de câte ori legi speciale nu prevăd altminteri, concesiunile trebuie să se dea prin licitație publică, ceea ce va fixa, prin jocul natural al concurenței, redevențele, respectiv participările la beneficii ale concesiiei.

Proiectul precizează condițiunile minimale ce trebuie să fie prevăzute în fiecare caiet de sarcini.

El stabilește obligațiile concesionarului, dintre cari cele mai importante sunt îndatoririle de a executa, după un program stabilit în caietul de sarcini, lucrările necesare punerii în valoare a bunului concesionat, și obligația de a predă gratuit concedentului întregul fond cu toate investițiile, afară de cele făcute în ultimii 10 ani. Este apoi prevăzut dreptul de răscumpărare al Statului ca și dreptul său de a aproba tarifele.

Durata concesiilor este limitată la maximum 30 ani în domeniul public și la 50 de ani în domeniul privat al Statului, județelor și comunelor, termen necesar pentru facerea amortizărilor,

Proiectul înțelege să lase deplină libertate capitalurilor să concureze la punerea în valoare a bunurilor publice pe această cale, evitând de a pune condiții restrictive fie privitoare la

naționalitatea concesionarului, fie la forma societăților ce se vor creia pentru concesiuni, fie în cazul societăților anonime la valoarea sau felul acțiunilor. Astfel de condiții ar pune o piedică capitalurilor și ar întârziă astfel valorificarea bunurilor.

A treia formă de exploatare este regia publică comercială.

Regia publică, în forma actuală birocratică, s'a arătat în toate părțile ca dăunătoare exploataării bunurilor cari trebuiesc să producă venituri.

Lungimea nesfârșită a formalităților și normele prea rigide împiedică efectuarea la timp a aprovizionărilor necesare, ca și vinderea produselor la prețul cel mai bun. Anualitatea bugetelor îngreuează considerabil operațiile, iar din cauza lipsei fondurilor de amortisment și investiții nu se poate înlocui materialul uzat și nu se pot face investițiile cari să mențină și să desvolte productivitatea întreprinderilor amenințate astfel să se ruineze în scurt timp. Bunul mers al exploataării este apoi oprit din lipsa unei organizații comerciale pentru desfacearea produselor, organizație care nu e potrivită cu caracterul administrativ al serviciilor publice.

În sfârșit, la aceste neajunsuri trebuie să mai adăugăm lipsa de inițiativă a funcționarilor și intervenționismului Statului în toate chestiunile de cheltueli, personal și în politica de prețuri, un amestec nerațional și haotic între funcțiunile administrative ale Statului și funcțiunile comerciale, cari dăunează întreprinderile și le împiedică să producă venituri.

Proiectul înlătură toate aceste defecte. El face în primul rând deosebire între serviciile cari au atribuții predominant administrative și cari urmează să fie conduse după aceleași dispoziții ca și în prezent și pe de altă parte, servicii a căror atribuții nu sunt exclusiv de ordin administrativ și cari urmează să fie administrate în regie publică comercială.

Această formă de exploatare este o regie publică (Stat, județ, comună sau orice instituție publică aflată sub controlul lor), condusă însă după principiile comerciale curente, prin cari se înlătură neajunsurile și greutatea conducerii rigide și formaliste a regiilor administrative.

În regia publică comercială întreprinderile sunt conduse cu principii comerciale și după modelul societăților anonime prin Consilii de administrație, comitete de direcție, censori sau formă de comisie de control.

Majoritatea în consiliile de administrație și anume 2/3 este formată de funcționari; restul este compus din specialiști în a-

Ńară de corpul funcŃionarilor, numiŃi de ministerul sau de autoritatea de resort.

Proiectul consideră întreprinderea ca o unitate economică cu caracterul ei comercial, separată de complexul atribuŃiilor administrative sau de preocupările de ordin general ale Statului.

Ca atare întreprinderea trebuie să se întrețină prin veniturile ei proprii.

Guvernul însă, în interesul general, având în vedere menirea economică sau socială a unei întreprinderi publice, va putea stabili excepŃii dela acest principiu, hotărând menŃinerea exploatării chiar dacă nu-i rentabilă, dar în acest caz el va fixa subvenŃia ce urmează să i se dea în vederea funcŃionării.

Tot ca o consecinŃă a separării funcŃiunilor pur comerciale de cele administrative se prevede că Statul, judeŃele și comunele, nu vor putea impune întreprinderii executarea de lucrări cari să nu fie plătite pe baze reale și anume, se precizează că în asemenea cazuri presărilor, lucrările sau furniturile vor fi plătite pe preŃul de cost, plus cheltuelile de regie, astfel ca să nu se producă deficite în casa exploatărilor.

Bugetele întreprinderilor sunt separate și numai excedentul respectiv doŃicitul figurează în bugetul general al Statului.

Întreprinderea poate face în anume condiŃiuni virimente între articolele bugetare și poate întrece chiar sumele prevăzute pentru cheltueli, dacă sporul de venituri compensează suplimentul de cheltueli.

Această dispoziŃie lăolată cu celelalte principii comerciale adoptate dă elasticitatea care lipseă în regiile administrative și împiedică bunul mers al operaŃiunilor comerciale.

Pentru ca tezaurul public să fie alimentat regulat de întreprinderile publice producătoare de venit, s'a prevăzut că tot ce trece de disponibilul de casă necesar, să fie vărsat lunar la tezaur; dimpotrivă acesta alimentează întreprinderile în lunile în cari ele au nevoie de numerar. Pentru mai multă elasticitate, indispensabilă în operaŃiunile comerciale, s'a prevăzut ca o parte din excedent să poată fi vărsată la Banca NaŃională.

Se mai prevede în acelaș timp formarea fondurilor de amortisment, reînnoire și de rezervă cari să permită înlocuirea și dezvoltarea instalaŃiilor. DispoziŃia aceasta înlătură un mare defect al regiilor publice administrative, cari conduceă la ruina utilajului și compromiterca productivității întreprinderii.

În sfârșit, proiectul mai conține și dispoziții pentru participarea la beneficii a funcționarilor și muncitorilor întreprinderilor.

Regia mixtă. Proiectul se ocupă mai departe de regia mixtă, adică de exploatarea bunurilor de către Stat, județe, comune sau orice alte instituții de utilitate publică, aflate sub controlul acestora, în asociație cu capitalul particular (formă care face obiectul exclusiv al legii privitoare la comercializarea întreprinderilor economice ale Statului din Iunie 1924).

S'a păstrat principiul ca aceste regii să funcționeze sub forma societăților anonime, în care majoritatea în adunările generale și consiliile de administrație să fie lăsată capitalului particular, oricare ar fi aportul public, pentru ca societățile să nu aibă conducere etatistă și să se transforme în regii deghizate.

Dispoziția aceasta este necesară de altfel și fiindcă altminteri participarea capitalului particular, necesară exploatarei și investițiilor importante ar fi aproape o imposibilitate.

Este de observat însă că drepturile Statului, județelor și comunelor sunt asigurate, căci pe lângă reprezentanții acestora în consiliul de administrație și în comitetul de direcție, colectivitățile publice au majoritate în comitetul cenzorilor pentru controlul gestiunii și pot avea un comisar care are dreptul de „veto” la orice hotărâre a consiliului de administrație care ar fi contra statutelor sau intereselor superioare ale țării.

Pe de altă parte, deciziunile importante ale adunării generale, precum schimbarea obiectului societății, lichidarea, fuziunea, etc., pentru a fi valabile, trebuie să aibă aprobarea autorităților, măsură perfect justificată dar și necesară pentru a asigura interesele publice.

Dacă pentru a profita de inițiativa capitalului particular s'a pus principiul de mai sus, s'a prevăzut în schimb că nu se vor putea constitui asemenea regii mixte, decât dacă capitalul particular este cel puțin $1/2$ din aportul în natură a colectivităților publice (Stat, județe sau comune, camere profesionale, eforii, etc.). Dispoziția aceasta este justificată deoarece numai când contribuția particularilor este importantă, este admisibil ca administrarea întreprinderii publice să se facă în majoritate de particulari, cari aduc capitalul și organizația tehnică necesară.

Proiectul pleacă dela ideea că pentru a pune în valoare în-

treprinderile, fiind nevoie de capitaluri, este necesar ca și pentru concesiuni să se ridice orice măsură restrictivă care ar împiedică participarea lor. În asemenea condiții s'a suprimat dispoziția din legea din 1924, după care proporția capitalului străin nu putea trece de 40% față de capitalul național, făcându-se astfel un tratament egal ambelor capitaluri, ca și dispoziția că acțiunile trebuiesc să fie nominative. Deasemenea s'au suprimat dispozițiunile referitoare la naționalitatea administratorilor, trecându-se la regimul legislației comerciale ordinare.

Tot în acest scop s'a prevăzut că la împărțirea beneficiilor urmează să se plătească mai întâi ca prim dividend atât capitalului participant al colectivităților publice cât și al particularilor, o dobândă și numai în al doilea rând să se plătească tantiemele consiliului de administrație, participările la câștig ale personalului și împărțirea restului beneficiului.

Dispozițiunea aceasta este perfect justificată, întrucât capitalul social are dreptul la dobândă, care de fapt reprezintă, ca și salariile, o cheltuială de exploatare și care pentru capitalul împrumutat se socotește de fapt printre aceste cheltuieli. Numai ceiace trece peste această dobândă este în realitate beneficiu care urmează să se împartă între asociați.

Această dobândă a fost fixată odată jumătate scontul Băncii Naționale, socotit la 31 Decembrie al anului pentru care se face bilanțul.

Cât privește cota participării funcționarilor și muncitorilor la beneficii, ea va fi fixată prin statute, având în vedere câștigurile întreprinderii și numărul funcționarilor și al muncitorilor ei. Pentru o mai echitabilă repartitie a participărilor la beneficii s'a precizat ca aceste cote de participare a funcționarilor și muncitorilor să poată fi reunite într'un fond comun.

Pentru a asigura o evaluare justă a aporturilor în natură aduse de colectivitățile publice și apăra astfel drepturile lor, s'a prevăzut că estimarea tuturor aporturilor va rămâne publicată cel puțin 20 zile în „Monitorul Oficial” înainte de începerea subscripției, supunând-o astfel controlului opiniei publice.

În ce privește gestiunea financiară a regiilor mixte, li s'a îngăduit să facă împrumuturi, cari sunt indispensabile, dar s'au apărat drepturile colectivităților publice contra unui abuz de împrumuturi ce n'ar fi reclamate de nevoile societății și cari ar grevă întreprinderea cu dobânzi sau cari ar conduce la o

înstrăinare a inventarului dobândit în cursul existenței societății, prescriindu-se că împrumuturile mai mari decât $\frac{3}{4}$ din capitalul vărsat al societății sau cele pe termene lungi și cele ipotecare să aibă aprobarea Ministerului de finanțe.

S'a prevăzut, ca și la concesi, că instalațiile cari se fac în cursul existenței societății (afară de ultimii 10 ani) să fie amortizate și să rămână astfel gratuit colectivităților publice, împreună cu aportul adus de acestea. Este în interesul fondului ca el să nu fie lipsit de instalațiunile a căror lipsă i-ar compromite bunul mers sau chiar existența lui ca unitate economică. În legătură cu aceasta s'a introdus dispoziția că nu se poate face o înstrăinare a inventarului dobândit în cursul existenței societății decât cu aprobarea autorităților participante.

Numai instalațiile din ultimii 10 ani, cari nu pot fi amortizate, vor fi plătite pe preț de cost, însă mai puțin cotele de amortisment sau de uzură, în caz când colectivitățile publice participante vcesc să le răscumpere.

În ce privește împărțirea beneficiilor proiectul prevede — ca în toate societățile — proporționalitatea în raport cu acțiunile respective posedate de colectivitățile publice și particulari. S'a lăsat la o parte dispoziția din vechea lege, după care când beneficiul trece dela 15% în sus, participarea colectivităților publice să fie progresivă, căci după cum prevedea că instalațiile noi ale fondului cari au fost amortizate să rămâe gratuit lor, o participare la beneficii mai mare de cât cea dată de proporționalitatea acțiunilor, ar fi fost nedreaptă și excesivă.

Pentru bunuri din domeniul public sau pentru drepturi de monopol s'a prevăzut că tarifele pentru a fi aplicate trebuie să fie aprobate de autorități.

Proiectul conține apoi dispoziții precise pentru lichidarea societății.

În ce privește societățile aparținând județelor, comunelor, și instituțiilor puse sub controlul lor, proiectul prevede modul lor de funcționare, pe aceleași baze.

Chestiunile cari la întreprinderile de Stat erau de competența Consiliului de miniștri sau a departamentelor, sunt rezolvate de consiliile județene, respectiv comunale. Această dispoziție este necesară pentru că altfel dacă aceste chestiuni: ca numirea administratorilor, comisarului, cenzorilor, etc., a numeroaselor societăți județene și comunale, în tot cursul e-

xistenței lor, ar fi fost centralizate la Consiliul de miniștri, funcționarea societăților ar fi fost serios și dăunător împiedicată.

Regia cooperatistă. În acțiunea de punere în valoare a bunurilor și drepturilor publice, Statul, județele, comunele și instituțiile de utilitate publică puse sub controlul acestora nu puteau să țină seamă de forțele reale ale mișcării cooperative. Am prevăzut deci că întreprinderile economice, bunurile sau drepturile publice, pot să fie exploatate și în asociație cu cooperative de orice gen. Am creiat în acest scop forma de organizare a regiei cooperative. O regie cooperativă se va putea constitui în următoarele trei cazuri:

1. Când colectivitățile publice se asociază cu cooperativele de orice gen, aducând un aport social și dând asociației în concesiune bunuri sau drepturi publice.

2. Când colectivitățile publice se asociază cu cooperativele de orice gen fără a da vreo concesiune.

3. Când mai multe colectivități publice se asociază între ele după sistemul cooperației fără asocierea cu cooperativele particulare.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Forma sub care vor funcționa aceste asociații sunt tot societățile anonime ale regiei mixte, cu deosebiri caracteristice societăților cooperative. Pot participa la o regie cooperativă colectivitățile publice și societățile cooperative, iar în chip excepțional și particularii.

Proiectul prevede că atunci când colectivitățile publice dar asociației ce se va forma un bun în concesiune, se va plăti redevența convenită cu un rabat de 5% potrivit codului cooperației, în afară de dobânda și de risturna la care au dreptul ca participant în societate.

Prețurile de vânzare și împărțirea beneficiilor sunt reglementate după principiile cooperației. Dobânda capitalului a fost fixată la odată jumătate scontul Băncii Naționale.

S'au prevăzut și aci ca și în celelalte regii participarea la beneficii a funcționarilor și muncitorilor neasociați (căci ceilalți primesc participări sub forma risturnei). Cota de participare a fost fixată la o dobândă egală cu odată jumătate scontul Băncii Naționale, calculată asupra totalului salariilor, adică aceiaș cotă ca și pentru capital.

Pentru a da o întindere cât mai mare cooperației și a putea face ca în viitor societățile cooperative să poată colabora cu colectivitățile publice s'a prevăzut în proiect dispoziția „porței deschise”, stipulându-se că adunările generale ale regiei

cooperative sunt ținute să accepte cererea de participare a oricărei societăți cooperative care ar îndeplini condițiile statutelor și care ar obține aprobarea Consiliului superior al administrației întreprinderilor și avuțiilor publice, dispunând ca regia cooperativă să facă sporirea de capital, pentru a îngădui societăților cooperative solicitante intrarea.

S'a prevăzut în sfârșit și cazul când regia cooperativă poate fi constituită numai prin asocierea unor colectivități publice (Sat, județ sau comune, sau Stat și camere profesionale, etc.). În acest caz drepturile fiecăreia în administrarea societăților sunt proporționale cu acțiunile subscrise.

Aceasta este în scurt economia proiectului.

În cadrul larg fixat prin acest proiect de lege noi socotim că se va promova reorganizarea pe baze comerciale a serviciilor publice cu caracter economic și se va pune în valoare în folosul obștesc domeniul întins al avuțiilor publice.

Desigur că pentru marile servicii economice C. F. R. și P. T. T. ca și pentru R. M. S. va fi nevoie de legi speciale care să le asigure autonomia financiară și administrativă.

Deasemenea pentru exploatarea pădurilor, pescăriilor, minelor, apelor și energiei și alte categorii de bunuri și unele drepturi publice, este indispensabil să se determine condițiile tehnice tot în legi speciale. Dar proiectul de față fixează cadrul general pentru toate genurile de întreprinderi economice, publice, și pentru toate valorificările de bunuri și drepturi publice. El determină condițiile minimale care trebuie să fie respectate în orice cazuri speciale, dacă voim să se realizeze o administrare economică a întreprinderilor și avuțiilor publice și să se înceteze gospodăria prădalnică de până acum. De aceea proiectul de față poate fi privit ca începutul unei ere noi în dezvoltarea Statului nostru.

Ministrul industriei și comerțului și ad-interim la finanțe,

VIRGIL MADGEARU.

A V I Z U L

CONSILIULUI LEGISLATIV

Proces Verbal No. 3

Sedințele dela 16, 18, 19 și 21 Ianuarie 1929.

Sub președinția d-lui profesor I. N. Angelescu.

Prezenți fiind:

Consilieri permanenți d-nii: G. Slătineanu, St. Chicoș și Gfr. Sărățeanu.

Referent titular al lucrării, d. Al. P. Gane.

Luând în discuție proiectul pentru organizarea și administrarea pe baze comerciale a întreprinderilor și avuțiilor publice, înaintat Consiliului de Ministerul Industriei și Comerțului cu adresa No. 5737 din 16 Ianuarie, emanând dela acelaș minister și înregistrat la acest Consiliu sub No. 117 dela 16 Ianuarie 1929.

Ascultând raportul d-lui consilier permanent G. Slătineanu și referatul d-lui titular Al. P. Gane,

Consiliul,

Constată că proiectul de lege ce i se supune înlocuiește legea privitoare la comercializarea și controlul întreprinderilor economice ale Statului, promulgată la 6 Iunie 1924.

Art. 1 din acest proiect se ocupă cu fixarea cadrului de aplicare a legii. Dar acest cadru de aplicare al legii nu este precis determinat prin definițiunea dată prin art. 1, întrucât „în întreprinderi, instituțiuni, exploatări și așezăminte publice“ intră toate elementele sau serviciile cari alcătuiesc Statul, iar în expresiunea: „care nu au de îndeplinit în mod exclusiv servicii de ordin administrativ“, nu se dă criteriul suficient de distincțiune. Astfel, Universtățile, spre exemplu, sunt așezăminte publice, cari nu îndeplinesc exclusiv servicii de ordin administrativ și totuși nu pot fi organizate și conduse după nici una din formele prevăzute la art. 2. De asemenea „bunurile și

„drepturile ce fac parte din domeniul public sau privat al Statului” nu exprimă precis cât de departe se întinde cadrul de aplicare a legii, întrucât în domeniul public al Statului intră, principial, bunuri cari nu sunt și nu trebuie să fie producătoare de venituri pentru Stat, ca: șosele, muzee naționale, etc.

Acestea sunt bunuri cari se administrează de organe publice și cari apar în buget la cheltuieli. Ele nu pot fi prin urmare organizate și conduse în spiritul legii de față prin formele prevăzute la art. 2.

Consiliul socotește necesar să se precizeze *prin enumerare enunciativă* cadrul de aplicare al legii, arătându-se categoriile principale de bunuri și drepturi la cari se aplică legea; iar pentru cele neenumerate să se fixeze modalitatea după care vor putea fi trecute ulterior de către anumite organe ale puterii executive, între bunurile menționate în această lege.

În lege se prevede în diverse articole (art. 1, art. 18) că serviciile publice pot îmbrăca una din formele de exploatare prevăzute în art. 2, indiferent care din ele, după hotărîrea Consiliului de Miniștri. Forma cea mai frecventă în care, conform legii, se vor exploata serviciile publice menționate este *concesiunea*, care se găsește în realitate în toate cele cinci forme de exploatare dela art. 2, afară de „regia publică comercială”.

În ceea ce privește concesiunea unui serviciu public, trebuie să ținem seamă de scopul serviciului public, de raporturile dintre Stat și cetățenii săi cu privire la prestarea acestui serviciu și de posibilitățile lăsate concesionarului de a percepe taxe dela cetățeni pentru serviciul ce-l prestează în locul Statului concedent.

Crearea unui serviciu public rezultă dintr'o lege votată în Parlament, care înțelege la un moment dat să întindă atribuțiile Statului într'un domeniu nou, socotind că există nevoi publice pe cari Statul are îndatorirea de ale satisface.

Pentru exercitarea serviciului public, în înțelesul legilor votate de Parlament, sunt responsabili miniștri, atât direct, cât și pentru șefii serviciilor autonome.

Astfel de servicii publice, pe cari viața economică socială modernă le-a impus Statului, cum sunt serviciile de iluminat; de producere și de distribuire a curentului electric, de distribuție a apei, de lucrări publice, de furnituri pentru Stat și chiar de încasarea a unor anumite taxe, se concesionează la particulari, cari să obligă să le exercite în numele Statului.

Natura însă a serviciilor publice și misiunea Statului, care

le-a creat, impun anumite dispozițiuni ce trebuie să fie înscrise în legea care reglementează concesionarea lor.

Prin concesionarea unui serviciu public, Statul nu este liberat de garantarea execuției serviciului pentru toți cetățenii săi. Statul păstrează mai departe și după concesionarea serviciului public, întreaga responsabilitate pentru menținerea siguranței publice, ce ar putea fi amenințată de o rea execuție a serviciului din partea concesionarului, precum și pentru menținerea ordinii, ce ar fi periclitată printr'o execuție insuficientă sau chiar prin întreruperea execuției serviciului public.

Din aceste considerațiuni rezultă că trebuie să fie înscrise în lege următoarele două dispozițiuni de ordine și siguranță publică:

1) Statul trebuie să-și rezerve prin legea care reglementează concesionarea, dreptul ca oricând să poată îmbunătăți serviciul public prin noi reglementări, cari trebuie să fie observate de concesionarul serviciului, indiferent de clauzele contractului de concesionare, căci nu este îngăduit ca cetățenii să sufere din cauza concesionării serviciului.

2. Concesionarul nu trebuie să aibă dreptul să întrerupă serviciul public luat în concesionare, ori cări ar fi împrejurările.

Ideea de continuitate și regularitate formează fundamentul serviciului public și acest caracter al serviciului public nu poate fi schimbat prin concesionare.

Consiliul este de părere că aceste două dispozițiuni să fie trecute în prezentul proiect de lege, ele fiind impuse de natura serviciului public și de misiunea Statului și interesând în acelaș timp ordinea și siguranța publică.

În ceea ce privește taxele pentru serviciul prestat de concesionar în numele Statului concedent, ele nu se pot crea sau modifica de către Stat în conformitate cu principiile din titlul IV: „Despre finanțe“ din Constituțiunea noastră. Dările către Stat denumite în Constituție „impozite de orice natură“, se creează și se percep prin legi numai în folosul Statului, județelor sau comunelor, deci nu în folosul unui concesionar, ceea ce ar fi în contra art. 110 din Constituție.

Așa fiind, concesionarea este privită din punct de vedere economic ca o operație de împrumut al Statului, care restituie concesionarului sub forma cedării unor anumite taxe pe un număr dat de ani suma avansată de el. De aceea trebuie să se prevadă în lege că taxele ce urmează să fie percepute de concesionar se hotărăsc de organele îndrituite ale Statului, se în-

cassează în numele lui și numai în măsura în care este necesar să se acopere sumele ce s'au fixat să se plătească Statului de către concesionar. Dacă nu se trece această dispoziție în lege, se calcă art. 110 din Constituție.

Fixarea taxelor de către autoritate este prevăzută în art. 124 din proiect pentru cazul regiei mixte când este vorba de un bun din domeniul public sau un drept de monopol. Aceiași normă trebuie să fie aplicată însă și la concesiuni, cu distincția în acest caz, că nu poate fi vorba de norme statutare.

Art. 22 dispune publicațiunile ce trebuiesc făcute pentru ținerea licitațiilor în vederea acordării unei concesiuni.

În scopul unei redactări mai precise și pentru ca această dispozițiune să-și producă efectele intenționate. Consiliul propune să se prevadă în acest text sancțiunea nulității concesiunii în caz de neîndeplinire a formalităților de publicitate.

Art. 28 instituind o excepțiune la principiul după care se acordă o concesiune, nu mai prevede publicările arătate în articolele precedente, atunci când este vorba de „*anumite categorii de bunuri de o valoare mică și de o importanță locală*”. Pentru asemenea cazuri, art. 28 dispune că acordarea concesiunii se poate face direct de către autoritatea competentă.

În interesul unei precizări care să înlăture orice discuțiuni în aplicarea legii, Consiliul socotește că „*valoarea mică*” a acestor categorii de bunuri ar trebui anume indicată printr'un maximum.

Prin art. 25 se dispune că „Administrația regiilor publice comerciale va fi condusă conform unui Statut sau regulament interior întocmit pe baza principiilor prezentei legi... și aprobat de Consiliul de Miniștri”. În ce privește caracterul unui asemenea „regulament interior”, întocmit în conformitate cu prescripțiunile legii, Consiliul socotește că el nu ar putea fi decât acel al regulamentelor obișnuite de aplicare a oricărei legi, și ca atare el ar trebui supus aprobării Regelui, conform art. 88 din Constituție, iar nu Consiliului de Miniștri care, în conformitate cu dispozițiunile constituționale, nu are competența cuvenită.

Iar dacă administrațiile regiilor publice comerciale s'ar conduce printr'un „*statut*”, termen ce se poate confundă cu „*statutele*” societăților anonime, un asemenea act ar presupune aprobarea adunării generale a societății care-și impune astfel regulile de administrație. În cazul regiilor publice comerciale nu avem însă adunare generală a asociațiilor, fiindcă nici nu există asociați particulari.

Consiliul este de părere că aceste administrațiuni să fie conduse de către un regulament aprobat în conformitate cu dispozițiile art. 88 din Constituție, și ca atare, cuvântul „Statut” din articolele următoare (65, 71, etc.), să fie înlocuit prin cuvântul „regulament”.

În art. 41 se întrebuițează cuvintele: „Cu aprobarea expresă a Corpurilor legiuitoare”. Întrucât această aprobare expresă se traduce în fapt printr’o lege, care după votare este sancționată și promulgată, în scopul unei mai bune redactări, Consiliul, propune înlocuirea acestor cuvinte cu „ratificate prin lege specială”.

Prin art. 55 și 59, competența direcțiunii generale precum și atribuțiunile fiecărei direcțiuni dintr’o regie publică comercială se lasă a fi determinată pe cale de decizie ministerială.

Dat fiind importanța unor asemenea exploatari, precum și faptul că ele îndeplinesc servicii publice de interes național, Consiliul scotoeste că competențele și atribuțiunile direcțiunilor generale și a direcțiunilor, urmează să se fixeze principial prin lege, iar detaliile să fie prevăzute în regulamentele de aplicare a legilor speciale.

Art. 60 prevede, prin derogare dela legea contabilității publice, că angajarea cheltuielilor și veniturilor să se facă după norme „aprobate de Ministerul de resort”. Derogări la legea contabilității pot fi introduse; ele trebuiesc prevăzute însă formal în lege, întrucât numai pe baza unor dispozițiuni legale se pot stabili răspunderile funcționarilor de către instanțele competente, cum ar fi Curtea de conturi.

În consecință, Consiliul propune ca normele după care să se facă modul de aplicare al bugetului, angajarea cheltuielilor și a veniturilor, să fie prevăzute în legea specială a fiecărei regii publice comerciale.

Prin art. 72 și 103 se dispune că tantiemele cuvenite membrilor consiliului de administrație, a comitetului de direcție și a comisiei de control din regiile publice comerciale, precum și a administratorilor și censorilor numiți de colectivitățile publice în regiile mixte, să fie vărsate Ministerului, primăriei sau județului, de care depinde regia, iar aceste autorități să determine apoi remunerația cuvenită fiecăruia.

Această dispoziție însemnează că se dă în seama ministrului sau a autorității respective întrebuițarea unui fond. Or, conform legii contabilității publice, pentru că ministrul sau autoritatea respectivă, să poată dispune de acest fond, el tre-

buie vărsat la venituri în bugetul general al Statului și prevăzut la cheltueli într'un capitol special, în bugetul Departamentului sau colectivității publice respective. Urmează deci că proiectul de lege trebuie să precizeze cari sunt normele bugetare după cari se va efectua întrebuințarea acestor sume.

Art. 80 prevede că statutele, evaluarea aportului și prospectul unei societăți în regie mixtă se aprobă de Ministerul de resort, se publică în *Monitorul Oficial* și numai în urmă se aprobă și de Consiliul de Miniștri, care le poate aduce modificări.

Pentru a se evita introducerea de modificări și contradicții în publicațiile oficiale, în special în ce privește evaluarea aportului, Consiliul opinează că statutele, evaluarea aportului și prospectul să fie în prealabil aprobate de Consiliul de Miniștri pentru a putea fi publicate în *Monitorul Oficial*, iar în urmă în baza jurnalului Consiliului de Miniștri, prin care se constată constituirea societății, să se supună Regelui decretul Regal.

Art. 85 prevede că regiile mixte se pot constitui și prin bună înțelegere, fără subscripție publică, când colectivitățile publice se asociază cu întreprinderi de reputație bine cunoscută. În acest chip se constituie o formă nouă de societate, ale cărei principii de organizare și funcționare trebuiesc stabilite prin prezentul proiect de lege.

Prin art. 88 se condiționează constituirea societății de faptul că aportul capitalului particular să fie cel puțin jumătate din aportul colectivității publice. Se omite însă a se dispune pentru cazul când aportul colectivității publice nu s'ar putea evalua. Acest caz este prevăzut numai în ceea ce privește chestiunea plății redevenței de art. 93.

În acest din urmă articol se dispune că societatea plătește pentru folosința bunurilor sau drepturilor aduse de colectivitatea publică o redevență din bruto. Nu se precizează însă care este cuantumul acestei redevențe, după ce norme poate fi el fixat și de către cine.

În consecință Consiliul, socotește că este necesar să se precizeze ce se va face în cazul când aportul colectivității publice nu se poate evalua, întrucât în acest caz nu se poate fixa nici cuantumul capitalului particular. De asemenea să se precizeze în art. 93 cuantumul și normele de fixare ale redevenței de plătit de către societate colectivității publice.

Prin art. 96 se prevede posibilitatea pentru societățile în regie mixtă de a face împrumuturi prin constituire de ipoteci.

Ipoteca fiind un drept real care poate duce la înstrăinarea forțată a proprietății iar în aportul societății intrând și imobile proprietate a colectivităților publice, prin analogie cu cele prevăzute în art. 60 din proiect. Consiliul opinează că pentru împrumuturile făcute cu garanție ipotecară este nevoie de o lege, ele neputându-se face numai cu aprobarea Ministerului de Finanțe.

Prin art. 125 se dispune că în caz de fraudă dovedită (fără a se arăta de cine și în fața cărei autorități) în evaluarea aporturilor colectivităților publice, în defavorul acestora, Comisarul guvernului sau un delegat al Ministerului va convoca adunarea generală a acționarilor pentru a decide dacă este loc la continuarea societății cu o nouă evaluare a aportului colectivității publice sau la lichidarea societății.

Accastă dispozițiune este de natură a ridica dificultăți participării capitalului particular căruia eventualitatea unei lichidări a societății îi creează noi riscuri.

Dispozițiunea contravine însuș scopului urmărit de proiectul de lege, de aceea Consiliul propune suprimarea ei.

În partea VII din proiectul de lege se arată modul în care se poate institui și organiza regia cooperativă. Acestei forme de exploatare a bunurilor și drepturilor din domeniul colectivităților publice, i se aplică pe lângă dispozițiunile din proiect și dispozițiunile din codul cooperăției (părțile III, IV și V).

Se constată că prin art. 132, alin. IV, punctul 3, se prevede o nouă formă de societate cooperativă, al cărui mod de constituire și organizare nu este prevăzut însă nici în codul cooperăției și nici în proiectul de lege. Și anume „societatea cooperativă” formată din colectivități publice în mod exclusiv, fără participarea particularilor. Pentru a putea lua ființă această nouă formă de cooperativă este necesar în prealabil să se indice dispozițiunile legale după care ar trebui să se constituie, să se organizeze și să funcționeze precum și autoritatea care ar fi competentă să constate că societatea a luat ființă și numai în urmă se prevadă posibilitatea instituirii regiei cooperative în această formă.

Prin art. art. 138 se lasă latitudine societății în regie cooperativă de a fixa „pe cât posibil” prețurile de vânzare a produselor în așa fel încât să se acopere toate cheltuielile, implicit dobânda pentru capitalul social egală cu 150 la sută scontul Băncii Naționale.

O asemenea latitudine de fixare a prețurilor implică și e.

ventualitatea lipsei de beneficii. Aceasta ar însemna că Statul admite să aducă aportul său fără a avea un beneficiu, ceea ce ar fi în contradicere cu principiul enunțat în art. 14 și 19 din proiect, conform cărora colectivitatea publică își asigură un venit corespunzător beneficiului mediu real (pe 5 ani).

Cu aceste observațiuni și propuneri proiectul urmează să fie supus debaterilor Corpurilor legiuitoare.

Președinte, *I. N. Angelescu*.

Consilieri permanenți: *G. Slătineanu, St. Chicoș și G. Sărățeanu*.

Referent titular, *Al. P. Gane*

RAPORTUL dela CAMERA

Domnilor deputați,

Comisiunea de *comerț, industrie, mine și vămi*, întrunindu-se în numărul cerut de regulament, sub președinția d-lui Pompiliu Ioanițescu, în *ședințele dela 26, 28, 30 și 31 Ianuarie curent*, de față fiind și d. ministru Virgil Madgearu, a luat în discuțiune *proiectul de lege pentru organizarea și administrarea pe baze comerciale a întreprinderilor și avuțiilor publice.*

În conformitate cu dispozițiunile art. 93 interpretativ din regulamentul Adunării, au fost aleși în delegațiunea comisiunii care va cercetă amendamentele ce se vor propune în ședință publică la discuțiunea pe articole a acestui proiect de lege, d-ii: *Pompiliu Ioanițescu, președinte; Oșianu Gavril Dr., Pașleologu M. și Vasilescu-Nottara I., membri și subsemnatul ca raportor.*

Domnilor deputați,

Prezentul proiect de lege este un statut general de exploatare a avuțiilor publice.

Astăzi, mai mult decât oricând, opera legislativă trebuie să respecte condițiunile obiective ale mediului în care suntem chemați a ne desvoltă ca Stat și Națiune.

Pornind dela această convingere, s'a înlăturat în proiectul de lege, care se prezintă debaterilor d-voastre, orice încercare programatică de a preferi o formă de exploatare a avuției publice, în dauna alteia, din cauza unor idei preconcepute.

Viața economică în societățile capitaliste cu desvoltarea pe care o cunosc astăzi este prea complexă pentru a se putea anticipa cu precizie exclusiv în favoarea unei organizări determinate, ca fiind cea mai potrivită pentru valorificarea avuției publice, oriunde și în orice împrejurări.

Tinând seamă de toate aceste constatări, proiectul de lege reglementează organizarea și exploatarea avuțiilor publice în

toate formele astăzi posibile: arendarea sau închirierea, concesiunea, regia publică comercială, regia mixtă, regia cooperativă, făcând cu puțință și o combinație din două sau mai multe din aceste sisteme.

Regia mixtă (cointeresată) care făcea predilecția legii din 7 Iunie 1924, este menținută, cu amendamentele impuse printr-o aplicare de patru ani, dar face parte dintr'un sistem mai vast și mai complet de exploatare a avuțiilor publice.

Scopul proiectului de lege este de a face cu puțință punerea în valoare a oricărui bun din domeniul public sau privat al Statului și subîmpărțirilor sale, susceptibil de a produce un venit, în forma de exploatare cea mai potrivită după natura sa, sau față de condițiunile economice din momentul punerii în valoare.

Din această cauză s'a admis toate celelalte forme de exploatare, întrucât regia mixtă nu are capacitatea de a putea fi întrebuintată în toate împrejurările și cu aplicare la orice bunuri, oricare ar fi natura sau importanța lor.

În domeniul economic, ca și în toate celelalte, există o diferențiere care nu poate scăpa legiuitorului, sub sancțiunea de a fi scotit ca lipsit de perspicacitate, sau vinovat de tendințe puțin legitime.

Punctul de vedere adoptat în proiectul de lege este și mai temeinic, dacă considerăm că în afară de regia cooperativă, celelalte forme de exploatare a avuției publice sunt în vigoare la noi, pe baza diferitelor legi speciale.

Nu s'a făcut acum decât o operă necesară.

Aceste forme de exploatare au dovedit în aplicarea lor lipsuri păgubitoare economiei naționale, împiedicând în acelaș timp modernizarea întreprinderilor, necesară intensificării producției. Este atunci firesc ca pe baza învățămintelor scoase dintr'o experiență împlinită să se îndrepte relele, completând lipsurile, înlăturând defectele de organizare sau piedicile din calea unei bune administrări a avuției publice.

Dacă pe lângă schimbarea metodelor de exploatare existente proiectul de lege a reglementat și regia cooperativă, se datorește împrejurării că această formă de organizare a găsit unele aplicări fericite după război, care într'o largă măsură poate fi promovată și la noi, ținând seamă de condițiunile agricole ale țării.

Aceasta nu ar fi fost însă destul.

Opera legislativă este astăzi foarte bogată și variată; o bo-

gătie uneori obositoare prin numărul textelor de legi și o varietate care câte odată ajunge la cea mai perfectă încălceală.

Proiectul de lege pentru „Organizarea și administrarea pe baze comerciale a întreprinderilor și avuțiilor publice” înlătură și aceste dificultăți de tehnică legislativă. El grupează într'o singură lege toate dispozițiunile strict necesare pentru funcționarea formelor de exploatare ce prevede, astăzi singurele posibile, însemnând cu adevărat *prima Constituție economică a exploatării avuției publice*.

Oportunitatea acestei opere este mai presus de orice îndoială.

Epoca de asanare monetară în care am intrat cu conlucrarea capitalului din afară, creiază condițiuni prielnice pentru inaugurarea unei politici deosebite de aceia de până acum.

În trecut s'a dat toată atenția numai mijloacelor pur financiare pentru ridicarea noastră economică.

Astăzi, putem repara într'o carecare măsură insuficiențele trecutului. În acest scop orice întârziere este o vină.

Toate măsurile economice pentru sporirea producției sunt binevenite; iar reorganizarea exploatării avuției publice mergând spre maximum de producție sau de profit și valorificarea tuturor bunurilor producătoare de venituri este prima datorie a unei guvernări.

Această operă cere și mai multă grabă în executare, când după cum rezultă și din expunerea de motive a d-lui ministru al industriei și comerțului, bunurile economice ale Statului exploatare prin regie publică, arendare sau concesiune, dau astăzi beneficii mici sau numai deficite.

Suntem într'o situațiune a cărei gravitate nu poate scăpa nimănui.

Exploatările în regie a minelor și uzinelor metalurgice ale Statului dela Hunedoara, Baia Mare, Abrud, Zlatna și Secărbamb, înregistrează cu prea ușoare excepții la Hunedoara, numai deficite.

Această stare deficitară apare și mai gravă, dacă se ține în seamă că amortizările făcute la aceste întreprinderi sunt fără importanță față de investițiile ce au avut loc.

Regia de Stat la C. F. R. și S.M. R., mai ales acest din urmă serviciu, din cauza deficitelor, procură o grevare permanentă a bugetului Statului.

În afară de incasările R. M. S., cari având un caracter fis-

cal, nu pot fi socotite drept beneficii, exploatarea celorlalte bunuri ale Statului dau beneficiile cele mai reduse.

Exploatarea în regie publică a porturilor maritime în 1927 înregistrează un beneficiu numai de 3,2%; a porturilor dunărene de 0,73%; a docurilor Galați și Brăila de 0,08%; a stațiunilor balneare de 0,08%.

În același an exploatarea bălților și terenurilor inundabile, în regie, cât și prin arendă, a dat numai un beneficiu de 3,05%, iar pădurile exploatare în regie sau prin antrepriză înregistrează beneficiul scăzut de 0,58%. În schimb concesiunile miniere reprezintă o rentabilitate crescută față de starea dinaintea de război, deși sunt grave obiecțiuni de adus modului secătuitor de exploatare, sau neglijenței care se pune în fața nouilor explorări.

Aplicarea regiei mixte după 1924 nu a dat rezultate mai satisfăcătoare decât întrebuințarea vechilor forme de exploatare. Asocierea capitalului particular cu Statul s'au făcut de cele mai multe ori în dauna averii publice.

Societatea națională de gaz metan este un exemplu decisiv de ce înscamnă prejudicierea averii publice, în asocierea Statului cu capitalul particular, la împărțirea beneficiilor.

Datele expunerii de motive sunt hotărâtoare.

De cele mai multe ori regia cointeresează s'a dovedit și inoperantă, ca în cazul I. A. R. și mai ales în cointeresearea de la uzinele Copsa-Mică și Gugir, cari grevează bugetul Statului cu plata unui beneficiu minim de 7% capitalului particular, fără ca societatea să fie în stare de funcționare.

Reorganizarea și perfecționarea formelor de exploatare a avuției publice apare astfel nu numai ca o măsură legislativă oportună, dar absolut necesară față de rezultate obținute până acum și de posibilitățile creii noi economice în care intrăm, după împrumutul extern și stabilizare.

Dispozițiunile prevăzute în noua organizare a formelor de exploatare sunt inspirate de o întreită grijă: a apăra avutul Statului a înlesni colaborarea capitalului particular și a capacității tehnice, înlăturând invazia politicianistă în opera de valorificare a avuției publice; a face cu putință realizarea unui maxim de producție și profit pentru economia generală a țării sau pentru economia privată.

Domnilor deputați,

Proiectul de lege care este supus desbaterilor d-voastre, stabilește în partea I câmpul de aplicare al legii, formele de exploatare și coordonarea sa cu legile existente.

Proiectul prevede ca forme de exploatare arendarea sau închirierea, concesiunea, regia din aceste sisteme, reglementând condițiunile minimale pentru funcționarea lor.

Determinarea modului de organizare pentru fiecare bun în parte se face printr'un jurnal al Consiliului de miniștri, după propunerea ministrului respectiv și cu avizul Consiliului superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice (art. 2).

Recomandarea Consiliului legislativ de a se da în căderea unor anumite organe ale puterii executive dreptul de a determina bunurile cărora se aplică prezenta lege, după fiecare caz în parte, eră satisfăcută cu prevedere chiar în primul proiect. În felul acesta sunt înlăturate controversese juridice asupra determinării domeniului public sau privat al Statului, județelor și comunelor.

Regiile de Stat (C. F. R., P. T. T., R. M. S., precum și atelierele speciale ale armatei, pirotechnia și pulberăria, se vor administra potrivit legilor speciale cari le guvernează astăzi, până la modificarea acestor legi, pentru a fi puse de acord cu dispozițiunile legii de față privitoare la regia publică comercială. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Toate exploatările actualmente în regie administrativă vor fi reorganizate pe baza regiei publice comerciale, prevăzută de legea de față, până la 1 Ianuarie 1930 (art. 2 și 145, devenit 133).

În partea II, legea prevede existența unui consiliu superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice, cu atribuțiuni precizate în art. 6.

Comisiunea a făcut ușoare modificări în ce privește compoziția consiliului și unele cote reprezentând partea de contribuție a întreprinderilor pentru susținerea cheltuelilor de organizare și funcționare a consiliului.

Între atribuțiunile consiliului s'a prevăzut prin art. 7 îndatorirea sa de a prezenta în fiecare an Ministerului industriei și comerțului o dare de seamă asupra mersului concesiunilor și regiilor, care se va publica și împărți Corpurilor legiuitoare, odată cu proiectul de buget al Statului.

Dreptul de control al Parlamentului este nu numai afirmat, dar sunt luate și măsuri pentru a fi folosit în cunoștință de cauză.

Această dispoziție, conformându-se prevederilor constituționale, că Parlamentul are un drept de control asupra gestiunii avuțiilor publice, lărgeste controlul anemic, care sub vechea

lege din 7 Iunie 1924 eră lăsat numai în atribuțiunea a câte unui singur reprezentant din partea Camerei și Senatului, cari făceau parte din Consiliul superior de control și îndrumare.

Deasemenea, spre deosebire de legea veche, proiectul legii actuale nu mai dă consiliului superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice dreptul la avize conform, adică obligatorii.

Răspunderea trebuie să aparțină aceloră cari decid, iar nu unor organe de tehnicieni, cari nu pot avea o răspundere politică după legile de organizare ale Statului nostru.

Odată determinat modul de organizare și exploatare a unei întreprinderi, instituții, așezământ public, sau a unui bun sau drept aparținând Statului, județelor sau comunelor, sau a celorlalte instituții aflate sub controlul acestora, legea stabilește statutul condițiilor minimale pentru fiecare formă de exploatare în parte, în vederea unei organizări raționale, a unui venit corespunzător, sau a unei producțiuni intense.

Legea în partea III păstrează ca formă de exploatare *arendarea sau închirierea*, care poate fi încă întrebuințată pentru bunurile de valoare mică, sau și în alte cazuri, într'o epocă de tranziție până la adoptarea unor forme superioare de exploatare.

Pentru garantarea avutului public în acest mod de exploatare s'a prevăzut și criteriul de stabilire a prețului de arendare sau închiriere.

Arenda trebuie să fie cel puțin egală cu media beneficiilor nete realizate prin exploatarea în regie în ultimii 5 ani. Durata termenului de arendare sau închiriere este de 5 ani, excepțional de 10 ani, cu aprobarea prealabilă a consiliului administrării întreprinderilor și avuțiilor publice.

Comisiunea a precizat că termenul maxim de 10 ani al arendării trebuie să fie aprobat de Consiliul superior numai pentru bunuri a căror arendare nu este reglementată prin legi speciale.

Proiectul de lege adoptă în partea III, ca formă de exploatare, *concesiunea*.

Acest mod de exploatare este astăzi în vigoare pe baza diferitelor legi speciale.

Concesiunea în vederea exploatării *energiei apelor* este prevăzută de legea energiei din 1924. Ea se acordă prin decret regal, după propunerea Consiliului de miniștri, sesizat de Ministerul Industriei și Comerțului, care este obligat să aibe și

avizul conform al Consiliului superior al energiei. Aceeaș lege prevede *sistemul concesiunii pentru transmiterea energiei electrice sau construirea uzinelor termice.*

În toate aceste cazuri nu se prevede aprobarea Parlamentului.

Concesiunea este admisă — alături de comercializare — ca sistem de exploatare în legea minelor din 4 Iulie 1924, pentru *petrol și mine*, fără aprobarea Parlamentului.

Proiectul de lege nu inovează așa dar, când admite concesiunea ca una din formele posibile în exploatarea avuțiilor publice.

Pentru garantarea avutului public, legea prevede însă o serie de măsuri cari să asigure seriozitatea licitațiilor, îndeplinirea obligațiilor concesionarului potrivit cu interesul general, interzicerea cesiunii concesiunilor acordate, dreptul de control al autorității publice, precum și dreptul de răscumpărare.

În aceste condiții concesiunea nu mai poate fi considerată astfel cum o concepea în general d. Vintilă Brătianu în discursul dela Senat, cu ocazia votării legii comercializării, ca echivalentă cu arendașia marelui proprietăți agricole, când proprietarul se desinteresează de punerea în valoare a bogățiilor sale. „Proprietarul trântor, care poate munci și vrea să fie numai rentier, care nu știe decât să cheltuiască banul ce-i procură munca altuia”.

În sistemul legii de față, Statul sau autoritatea publică respectivă aplică în continuu politica prezenței și controlului său, în toate chestiunile esențiale, în legătură cu concesiunea acordată.

În acest scop legea prevede că darea unei concesiuni poate porni din inițiativa autorității publice, sau poate fi cerută de particulari.

În primul caz, autoritatea trebuie să prezinte un plan economic și financiar cu privire la durata și modalitățile exploataării bunului concesionat; în al doilea caz, solicitatorii sunt obligați să prezinte un memoriu cu toate datele referitoare la cererea de concesiune, astfel cum se prevede cu precizie de detaliu în art. 20.

Dacă autoritatea respectivă admite să ia în considerare concesiunea, planul economic sau financiar, sau memoriul solicitatorilor particulari, sunt înaintate Consiliului superior pentru administrarea avuțiilor publice. În cazul unui aviz favorabil și numai după ce autoritatea publică decide concesiunea.

se procede la facerea formalităților pentru ținerea licitației publice.

Examinarea ofertelor prezentate la licitație se face de o comisiune de experți, după prevederile art. 24.

Rezultatul licitațiunii, însoțit de propunerea comisiei experților, se înaintează Consiliului superior, spre a-și da din nou avizul.

Numai după îndeplinirea tuturor acestor formalități, cari sunt tot atâtea garanții pentru paza avutului public, se poate acordă concesiunea prin decret regal, după propunerea Consiliului de Miniștri, sesizat de ministru sau autoritatea publică respectivă.

S'a prevăzut în sfârșit, publicarea în *Monitorul Oficial*, în extenso, a decretului regal, jurnalului Consiliului de Miniștri și caietul de sarcini.

Din aceleași motive de pază a avutului public și pentru a asigură condițiuni folositoare economiei generale a țării în acordarea concesiunilor, legea a precizat cu deamănuntul elementele ce trebuie să prevăzute în contractul de concesiune și în caietul de sarcini (art. 27). Ea asigură controlul Statului, prin mijlocirea unui comisar al autorității concedente, la care se poate adăugă în caz de necesitate și comisii de control ad-hoc.

Drepturile patrimoniale ale Statului au fost precizate de lege în primirea unei redevențe fixe, în lei, egală cel puțin cu media arenzilor obținute în regie directă în ultimii 5 ani și în plus o redevență în natură de producție, sau în anumite cazuri și o participare la beneficii, astfel cum se va stabili prin libera concurență la ținerea licitațiilor.

Autoritatea publică își rezervă dreptul de răscumpărare eventual a concesiunii. Tot ei îi revine la expirarea concesiunii dependințelor imobiliare ale acesteia, atât cele cari existau la începutul concesiunii, cât și cele dobândite în cursul executării, afară de investițiunile din ultimii zece ani. Pentru acestea autoritatea publică își păstrează dreptul de răscumpărare.

Comisunea, după ușoare modificări de redacție a diferitelor articole, a propus precizarea cuprinsului dispozițiunilor de ordin regulamentar, *cu titlu enunciativ*, rezervat de art. 27 alin. 0, devenit *m*, cari fac parte din caietul de sarcini în concesiunea bunurilor din domeniul public, a unui serviciu public, sau a unui drept de monopol.

În dreptul strict al concesiunilor s'a făcut totdeauna o distincție elementară între clauzele contractuale referitoare la durată, obiect și preț și clauzele referitoare la întreținere și exploatare, cari sunt de ordin reglementar.

Acestea din urmă pot fi în totdeauna modificate de autoritatea publică prin voință unilaterală.

Faptul este ușor explicabil, fiindcă în cazul concesiunii unui serviciu public, de pildă, autoritatea rămâne responsabilă de buna îndeplinire a serviciului public. De aci rezultă și dreptul ei de a lua oricând măsurile de rigoare în acest scop, cari sunt și rămân obligatorii pentru concesionar. Acest drept fusese rezervat prin art. 27, alineatul o, în prima sa redacțiune. Pentru a înlătura însă orice discuție asupra acestui punct s'a precizat prin noul alineat m cuprinsul *enunciativ* al acestor dispozițiuni reglementare.

Precizarea este făcută cu scopul de a se ști, că în obligația concesionarului stă asigurarea și continuitatea serviciului public încredințat; iar autoritatea concedentă are dreptul de a aproba tarifele, dacă este cazul, sau chiar de a schimba toate reglementările existente, pentru a adapta serviciul la nevoile publicului.

În virtutea tuturor măsurilor enumerate concesiunea înfățișează pentru economia generală, avutul Statului și autoritatea concedentă toate garanțiile necesare unei valorificări serioase, utile și prospere. Proiectul de lege a lăsat libertate capitalurilor, ca să concureze pentru punerea în valoare a avuției publice, fără alte restricțiuni exceptând măsurile luate pentru paza avutului public și a controlului autorității, în numele intereselor generale, *stabilite de Parlament pe calea acestei legi.*

Domnilor deputați,

Proiectul de lege reglementează în partea V, *regia publică comercială*, acoperind o lacună rămasă după legea comercializării din 7 Iunie 1924.

Această lege, cu toate că se referă la „comercializarea și controlul întreprinderilor economice ale Statului”, nu s'a ocupat decât cu organizarea regiei mixte.

Organizarea întreprinderilor comerciale de Stat, în regie directă, chemate a îndeplini servicii importante, ca: C. F. R., P. T. T., R. M. S., și atelierile speciale ale armatei ca și alte regii, a fost lăsată în sarcina unor legi speciale.

Regia publică administrativă și birocratică a continuat să existe, cu toată urmările sale dăunătoare, deși aveam o lege care se ocupă de comercializarea și controlul întreprinderilor economice ale Statului.

În expunerea de motive s'a arătat și dovedit cu prisosință rezultatele regiei administrative, pentru ca reorganizarea ei pe baze comerciale să apară absolut necesară și urgentă.

De altfel, întârzierea de până acum se justifică cu greu, fiindcă regia de Stat administrativă este de mult condamnată ca formă de exploatare și organizare, mai ales prin experiența făcută de State în timpul marelui război, care a însemnat falimentul Statului, ca întreprinzător și organizator în domeniul economic.

Totuș, pentru îndeplinirea unor servicii publice importante, de care depinde mersul economiei naționale, sau formează obiectul unui monopol, sau interesează exclusiv apărarea națională, Statul trebuie să continue încă îndeplinirea unei funcțiuni de organizator și administrator economic.

Dar chiar în general, Statul mai poate conduce o întreprindere sau exploatare de natură economică, dacă regia publică adoptă principiile comerciale ale întreprinderilor private.

Această condițiune de îmbunătățire a regiei publice administrative, prin transformarea ei în regie publică comercială nu s'a înfăptuit la noi decât într'o măsură restrânsă ca aplicație și imperfectă ca realizare.

Regia Monopolurilor Statului, continuă să se administreze și se exploatează pe baza legii din 20 Martie 1912, modificată prin decretul lege No. 4088 din 30 Septembrie 1919. Bugetul veniturilor regiei continuă a face parte din bugetul general de venituri al Statului, iar acel de cheltuieli este cuprins în bugetul de cheltuieli al Ministerului de Finanțe, formând o parte separată.

Efectuarea cheltuelilor se face, ca și lichidarea lor, tot în conformitate cu legea contabilității publice.

Incheerile consiliului de administrație referitoare la cheltuieli sau la orice învoeli nu sunt executorii decât până la 10.000 lei, când sunt făcute prin bună învoială; sau până la 50.000 lei în urma unei licitații publice, sau unei concurențe limitate.

O semi-autonomie există la exploatarea căilor ferate și a poștelor, telegrafelor și telefoanelor.

Prezentul proiect de lege a căutat să dea regiilor publice o nouă organizare pentru a le așeza pe baze comerciale de ad-

ministrare și exploatare. De aceea regiile publice comerciale sunt organizate ca persoane juridice de sine stătătoare. Ele se vor administra după principii comerciale prin derogare de la legea contabilității publice, căutând să acopere toate cheltuielile cu veniturile provenite din activitatea lor, afară de cazurile excepționale stabilite de Consiliul de Miniștri, în interes superior de Stat.

În acest scop proiectul stabilește o serie de dispozițiuni de natură comercială, cari sunt tot atâtea derogări dela regulile bugetare și comptabile ale Statului.

Se permite virimente între articolele dela cheltueli, contra regulei bugetare, a specialității pe capitol, care interzice unui serviciu să întrebuițeze fonduri dela alt capitol, dacă priosesc. Această se poate face numai cu aprobarea ministru-lui respectiv în înțelegere cu ministrul finanțelor.

Se derogă dela regula anualității bugetare, îngăduindu-se reportarea creditelor neîntrebuițate și formarea fondurilor de rezervă, de reînnoire și altor fonduri speciale pentru îmbunătățirea tehnică a întreprinderii, înlocuirea și complectarea instalațiunilor, ~~ca și pentru acoperirea pierderilor~~ produse de cazuri de forță majoră (art. 63).

Se admite formarea fondurilor de rulment pentru cumpărături cari trebuiesc angajate dintr'un an pe anul viitor și se pot depăși cheltuelile prevăzute, dacă există un spor de venituri (art. 65).

Se derogă dela legea contabilității publice, admitându-se ca angajarea cheltuelilor și veniturilor să se facă după normele aprobate de ministerul de resort pe baza avizului consiliului de administrație. Bugetele întreprinderilor sunt separate.

În bugetul Statului va figură numai excedentul, deficitul sau eventual subvenția întreprinderii în regie (art. 35).

Pentru stabilirea prețurilor de cost, care este singura verificare serioasă dacă o regie publică s'a identificat cu organizarea comercială a unei întreprinderi private, legea a prevăzut introducerea conturilor de profit și pierdere. Deaseme-nia s'a impus obligația întocmirii inventariului și bilanțului la începutul activității fiecărei exploatari în regie publică comercială.

Inventarul și bilanțul se vor încheia apoi obligatoriu la sfârșitul fiecărui an.

Legea a prevăzut înlesniri pentru practicarea unei politici de credit mai suplă în gestiunea regiilor publice. Se admite

procurarea mijloacelor pentru acoperirea cheltuelilor prin credite particulare până la 40 la sută din venitul exploataării pe anul precedent.

Regiile publice vor putea căpăta avansuri dela tezaurul Statului, în caz când acesta va avea disponibilități, sau dacă regia în cursul anului a vărsat tezaurului excedente de casă.

Imprumuturile pe termene lungi, în vederea investițiilor absolut necesare, se pot realiza numai cu aprobarea Corpurilor legiuitoare; vânzările imobilelor nu se pot face decât pe bază de lege.

Însfârșit, pentru alimentarea tezaurului Statului, s'a prevăzut vărsarea surplusului peste disponibilul necesar de casă al întreprinderilor în regie.

În privința administrației s'au adoptat principiile comerciale după modelul societăților anonime: consiliu de administrație, direcție și eventual comitet de direcție sau o direcție generală.

Consiliul de administrație se compune pentru cel puțin o treime din specialiști *nefuncționari*; pentru rest, din funcționarii numiți de Ministerul de resort și de Ministerul de Finanțe.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Prezența funcționarilor este necesară pentru educarea lor după alte norme decât ale birocrației obișnuite.

În mediul unei regii organizate pe baze comerciale ei vor avea putința unei formări profesionale cu totul alta decât aceea câștigată în cadrul serviciilor pur administrative de Stat. Este singura posibilitate de formare a unei funcționării animate de alte metode de lucru decât acelea cunoscute. De aceea, atât legea poloneză din 17 Martie 1927, în art. 18, cât și legea cehoslovacă din 18 Decembrie 1922, complectată prin ordonanța guvernamentală din 25 Septembrie 1924, în partea III, paragraful 8, prevăd numirea funcționarilor în consiliile de administrație aparținând regiilor publice comerciale.

Proiectul de lege prevede că în chestiunile administrative importante se poate face apel și la consilieri tehnici.

Directorul regiei publice comerciale este numit prin decret regal, după propunerea Ministrului de resort; dar el poate fi angajat și prin contract, după aceleași forme. Directorul este personal răspunzător pentru conducerea întreprinderii, putând lua măsuri de circumstanță în cazuri de urgență (art. 54).

Pentru funcționari și muncitori s'a prevăzut participarea la beneficii.

Controlul regiilor publice comerciale este strict ca și la so-

cietățile anonime. El se îndeplinește de o comisie de control permanentă.

În urma acestui complex de măsuri regiile publice pot căpăta libertatea mișcării pentru o administrare mai promptă și o exploatare mult mai rentabilă.

Comisiunea a formulat un articol nou (31) pentru afirmarea categorică a principiului că regiile publice sunt persoane morale și au o gestiune autonomă. S'a adăugat că jurnalul Consiliului de Miniștri va trebui să prevadă compoziția patrimoniului și evaluarea lui, când este trecut în gestiunea unei regii publice, pentru a se putea ține seamă ulterior de modul cum aceasta se dezvoltă. După câteva modificări de redacțiune s'a prevăzut în noul art. 34 că administrarea fiecărei regii publice va fi condusă conform unui regulament, înțelegându-se că va fi făcut conform art. 88 din Constituție.

La art. 37 s'a sporit cota creditelor pe termen scurt la 40 la sută din venitul brut.

La art. 48 s'a adăugat un nou alineat, stabilind că membrii consiliului de administrație vor fi numiți pe 4 ani.

La art. 50 s'a adăugat un nou alineat, prin care consiliul de administrație este obligat să înainteze un raport Ministerului de resort, la finele fiecărui exercițiu financiar, asupra rendementului gestiunii și a programului de lucru ce propune pentru exercițiul viitor. Această dispoziție este în legătură cu aplicarea dreptului de îndrumare și control prevăzut de art. 47.

Prin noul art. 57 s'a prevăzut cine numește directorul unei regii publice, sau cum poate fi angajat.

Însfârșit, la art. 74, devenit 71, pentru întărirea controlului, s'a prevăzut cum comisiunea de control va cerceta contabilitatea și inventarele fiecărei întreprinderi cel puțin la fiecare semestru, în loc de odată pe an.

Proiectul de lege în partea VI menține *regia mixtă*, prevăzută prin legea comercializării din 7 Iunie 1924.

S'a dat o nouă formulare acestei materii, aducându-se unele modificări importante, după învățămintele a patru ani de aplicare.

La constituirea regiei mixte s'a adăugat garanții de publicitate pentru o evaluare a aporturilor aduse de colectivități, cari să răspundă realității și să poată fi controlată de opinia publică. În acest scop, art. 80, devenit 77, prevede că statutele împreună cu evaluarea aportului, prospectul de emisiune și a-

vizul consiliului superior al administrării avuțiilor publice, vor fi publicate în *Monitorul Oficial*. Numai după cel puțin 20 de zile libere dela data publicării, Ministerul de resort va supune documentele de mai sus aprobării Consiliului de Miniștri.

La constituirea societății, s'a instituit și o comisiune care va controla dacă subscripția publică se îndeplinește conform legii și prospectului și tot ea va face repartizarea acțiunilor subscrise.

La formarea capitalului s'a prevăzut că aportul capitalului particular trebuie să fie cel puțin jumătate din aportul evaluat al Statului sau celorlalte colectivități publice. În modul acesta se asigură seriozitatea colaborării capitalului particular în exploatarea avuției publice.

Această măsură nu va mai îngădui asocierea Statului în regii mixte, când exploatarea se poate face numai de Stat în aceleași condițiuni de rentabilitate și de organizare rațională, dar poate cu o grijă mai mare față de interesele consumatorilor.

Experiența făcută cu Societatea națională de gaz metan este din acest punct de vedere convingătoare, după datele furnizate prin expunerea de motive.

De altfel regia mixtă, având în vedere interesele consumatorilor, trebuie adoptată de Stat cu o deosebită prudență.

Statul reprezintă interesele generale ale unei țări și el nu poate intra cu ușurință într'o formă de organizare ca regia mixtă alcătuită după scopul și modelul societăților anonime, când consumatorul poate fi exploatat de Stat, așa cum o face un simplu capitalist.

Participarea capitalului particular în raport de jumătate față de aportul evaluat al Statului este cu atât mai justificată, când în regia mixtă conducerea aparține reprezentanților capitalului particular. Statul nu are în consiliul de administrație decât o treime din numărul membrilor, iar în adunarea generală numărul voturilor colectivităților publice este limitat la maximum o treime din numărul total al acțiunilor subscrise de capitalul particular (art. 97, devenit 95 și 106 devenit 102). S'a păstrat în această privință principiul stabilit prin legea comercializării din 7 Iunie 1924.

Față de această situație, rezervată capitalului particular, legiuitorul este în drept să-i ceară o participare sericasă în raport cu importanța în reprinderii și a aporturilor aduse în asociație de colectivitățile publice.

Administrarea regiei mixte a fost organizată după modelul societăților anonime. Dreptul de control al Statului a fost rezervat prin supravegherea cenzorilor, cari în majoritate sunt numiți de guvern și prin existența unui comisar al guvernului cu drept de veto suspensiv față de hotărârile consiliului de administrație, contravenind statutelor sau intereselor superioare ale Statului. Decizia luată în urmă de Consiliul de Miniștri, sesizat de Ministerul respectiv, va fi obligatorie pentru societate.

La împărțirea beneficiilor s'a suprimat criteriul prevăzut de legea comercializării din 7 Iunie 1924.

Proiectul de lege prevede cazul când aporturile aduse de colectivitățile publice nu se pot evalua. Societatea va plăti pentru folosința acestor bunuri o redevență din bruto, pe lângă partea de beneficiu în raport cu capitalul subscris de colectivități, dacă este cazul. Redevența va fi aceea fixată prin legile speciale; în lipsa acestora, se va determina după redevențele obținute la licitație pentru bunuri similare, ori după un calcul de rentabilitate.

În cazul aporturilor evaluabile, s'a respectat proporționalitatea beneficiilor în raport cu acțiunile posedate, ca la toate societățile anonime.

S'a suprimat principiul progresivității stabilit pentru Stat prin legea din 7 Iunie 1924, după ce dividendele acționarilor ating 15 la sută. S'a ușurat în modul acesta condițiile de colaborare ale capitalului privat, cu atât mai justificat, dacă se ține seamă că la lichidarea societății, imobilele prin natura sau prin destinație dobândite de societate în cursul existenței, în afară de ultimii 10 ani, revin de drept colectivităților publice, iar pentru celelalte bunuri li se rezervă dreptul de răscumpărare în condițiuni favorabile.

S'a suprimat de asemenea și condițiile prevăzute de vechea lege în privința naționalității administratorilor, a nominativității acțiunilor și a proporției capitalului românesc.

Aceste măsuri îngreunează colaborarea capitalului străin în valorificarea avuțiilor noastre publice.

În această epocă de formare și acumulare a capitalului, care la noi va dura încă multă vreme, urmărirea procesului de naționalizare prin măsuri premature, s'au dovedit prea mult dăunătoare pentru a le menține și a agrava paralizia economiei naționale.

Pentru valorificarea muncii naționale sau păstrat dispozițiile legii pentru încurajarea industriei (art. 21).

Societățile de economie mixtă având mai mult caracterul unor persoane juridice de drept privat, funcționarii și muncitorii vor fi considerați ca aparținând unor întreprinderi private, cu păstrarea drepturilor câștigate pentru funcționarii publici, cari sunt menținuți de societate. S'au luat măsuri și pentru participarea la beneficii și asigurare socială.

În toate cazurile, la regia publică comercială ca și la regia mixtă s'a prevăzut dreptul județelor și comunelor, de a avea atribuțiuni în organizarea și administrarea întreprinderilor respective, care asigură o concentrare economică.

La art. 87 s'a precizat în ce constă aportul colectivităților publice: folosința bunurilor imobiliare, proprietatea deplină a *bunurilor mobiliare, proprietatea deplină sau folosința imobilelor prin destinație*, ca și orice drept regalian. La art. 88 s'a precizat că partea contributivă a capitalului particular în regia mixtă, trebuie să fie de cel puțin jumătate din aportul *evaluat* al colectivității publice.

Art. 90 a fost pus de acord cu art. 97 și 106. S'a suprimat noțiunea că acțiunile au drepturi egale. Căci autoritatea publică nu are ca reprezentanți în consiliul de administrație decât o treime din numărul membrilor, iar în adunările generale numărul voturilor sale este limitat la o treime din numărul total al acțiunilor subscrise de capitalul particular.

Comisiunea a adăugat un nou alineat la art. 93, în care se prevăd normele de fixare ale redevenții cuvenite colectivităților publice, când aportul lor nu se poate evalua.

La art. 96 s'a scoborât cota prin raport la capitalul social vărsat, până la a cărei concurență, regia mixtă se poate împrumuta.

La același articol s'a adăugat un alineat nou, precizându-se că împrumuturile ipotecare, nu se pot contracta decât pe bază de lege.

La art. 104 s'a adăugat un alineat nou, pentru a stabili că membrii Corpurilor legiuitoare nu pot fi numiți în funcțiunea de comisari ai guvernului pe lângă regiile mixte; asemenea și pentru membrii consiliilor comunale și județene.

S'a respectat economia generală a legii, care interzice de asemenea membrilor Corpurilor legiuitoare, de a figura în consiliile de administrație ale regiilor publice sau mixte, pentru a înlătura orice imixtiune politică în organizarea acestor unități economice.

La art. 107 s'a prevăzut că alinierea sub orice formă a imo-

bilelor societății nu se poate face decât în baza unei legi, în loc de aprobarea Consiliului de Miniștri. Art. 107 a fost pus în concordanță cu art. 96.

S'a suprimat de acord cu d. Ministru al Industriei și Comerțului articolele 125, 126, 127, 128 și 129, referitoare la cazurile de fraudă dovedită în evaluarea aporturilor Statului sau celorlalte colectivități publice, pentru a nu se creea nici o împrejurare care ar putea să apară drept o nesiguranță pentru capitalul particular, voind să participe la valorificarea avuției publice.

Domnilor deputați,

Proiectul de lege reglementează în partea VII regia cooperativă.

Regia cooperativă se poate constitui prin asocierea colectivităților publice cu cooperativele de orice gen, când colectivitățile aduc o concesiune din partea lor, în afară de aportul social, sau fără nici o concesiune.

Regia se poate constitui și prin asocierea colectivităților publice între ele după sistemul cooperatiei și fără nici o asociere cu cooperativele particulare.

Statutele pot prevedea că în regia cooperativă pot fi primiți și alți asociați.

Regiile cooperative se conduc după normele prevăzute în lege la regia mixtă.

Ca dispozițiuni speciale, proiectul de lege prevede că prețurile de vânzare și împărțirea beneficiilor se reglementează după principiile cooperatiei.

Când colectivitățile publice aduc un bun în concesiune, societatea va plăti redevența convenită cu un rabat de 5 la sută, potrivit codului cooperatiei. S'a stabilit dobânda pentru capitalul social, egală cu scontul Băncii Naționale, în afară de risturna ce se cuvine asociaților, implicit colectivităților publice, proporțional cu valoarea operațiilor făcute de asociați cu societatea.

* Regia cooperativă, care sub diferite forme a dat rezultate fericite după război, poate găsi și la noi aplicațiuni potrivite cu configurația economică a țării, promovând munca românească în condițiuni favorabile.

Comisiunea a adus unele modificări ușoare de text. În art. 141 a redus dobânda ce urmează a fi plătită capitalului social

la un procent egal cu scontul Băncii Naționale la 31 Decembrie ale anului pentru care se încheie bilanțul; în caz când beneficiul este insuficient, până la concurența disponibilului. S'a precizat totodată că tantiemele cenzorilor și consiliului de administrație nu vor depăși pentru administratori și cenzori 3 la sută din beneficiul *net* indicat în bilanț.

În ultima parte, la dispozițiunii finale și transitorii, comisiunea a modificat art. 145, precizând că actualele regii de Stat vor fi transformate în regii publice comerciale, pe baza legii de față, până la 1 Ianuarie 1930.

Pentru aceste considerațiuni vă rugăm, d-lor deputați, să binevoiți a vota proiectul de lege.

Raportor, *M. Ghelmegeanu*

RAPORTUL dela SENAT

Domnilor senatori,

Proiectul de lege pentru organizarea și administrarea pe baze comerciale a întreprinderilor și avuțiilor publice, votat și adoptat de Adunarea deputaților în ședința dela 21 Februarie 1929 și adus în deliberarea Senatului cu Mesagiul regal No. 526 dela 21 Februarie 1929, secțiunile d-voastră, luându-l în cercetare, l'au admis toate, numind delegați:

Secțiunea I pe d. Ausnit Max.

Secțiunea II pe d. Ing. C. R. Mircea.

Secțiunea III pe d. Col. M. Șeinescu.

Secțiunea IV pe d. Simu Simeon.

Secțiunea V pe d. Gică Ștefănescu.

Secțiunea VI pe d. Cananău Nicolae și

Secțiunea VII pe d. Gociu D., cari, întrunindu-se în ziua de 26 Februarie 1929, sub președinția d-lui senator Ing. C. R. Mircea, luând parte la ședință raportorul comisiei III care a fost convocat, și luând din nou în cercetare sus arătatul proiect de lege, precum și raportul comisiei respective, l'a adoptat pe considerentele următoare:

Proiectul de lege ce vine în desbaterea d-voastră, poate fi numit, cu drept cuvânt, Constituția economică a României.

Ieșit din reala nevoie a *exploatării raționale și productive a avuțiilor Statului*, prezentul proiect de lege ține seamă de experiența dureroasă a celor 10 ani de după război complet pierduți acestui scop.

Concepția economică care a prezidat la alcătuirea acestui proiect de lege este:

1. Să facă din bunurile Statului, reprezentând o avuție socotită la o valoare ce trece suma de 6.200.000.000 aur, o avere productivă.

Expunerea de motive a d-lui ministru al industriei, face clar

să se vadă că din cauza defectuozității exploatării acestor bunuri, Statul are o pierdere anuală în bugetul său de multe miliarde lei hârtie; căci bunurile Statului nu-i aduceau nici un venit, ba cauzau deficit, iar din cauza ipocriziei sistemului actual, această avere a Statului se îngustează încontinuu, fără ca în schimb veniturile Statului să crească și fără ca o viață economică să ia naștere.

2. A creia o viață economică nouă, prin înzestrarea țării cu căi ferate, poștă, telegraf, telefon, porturi, fără de cari nimeni nu poate spera la acea stare de dezvoltare a României, la care ea are dreptul prin bogățiile ei naturale, prin puterea ei de muncă și prin virtuțile constructive ale acestui popor.

Bogățiile unei țări, nu pot fi numai obiect de îngâmfare și nici nu trebuiesc să constituie motivul de izolare de viață economică mondială, chiar dacă aceasta se face la adăpostul unei concepții de naționalism economic.

Bogățiile unei țări, trebuiesc puse în valoare, prin sfortșarea și colaborarea obștii, cu ajutorul capitalului (național sau străin), pentru ca buna stare materială, morală și culturală a țării, să fie pusă pe picior de egalitate cu celelalte popoare.

Cei 10 ani din urmă stau pildă vie și dureroasă, ce rău poate face infracțiunea la legile economice, chiar dacă această infracțiune este făcută cu bună credință, în numele unei utopii naționaliste.

3. A înlătură toate piedicile ce se puneau capitalului național sau străin, de concepțiunea unui etatism economic, care în ceeace priveă capitalul național luă caracterul de acaparare sau dominare, iar în ceeace priveă capitalul străin îl înlătură complet din funcțiunea lui economică normală, și îi lăsă calea deschisă numai pentru colaborări ce asigurau, sau monopoluri mult sau mai puțin deghizate, sau excludivitate de furnituri.

Domnilor senatori,

Proiectul de lege pentru organizarea și administrarea pe baze comerciale a întreprinderilor și avuțiilor publice, nu are o preferință specială pentru vre-unul din sistemele întrebuintate până acum, ci se preocupă deopotrivă de reglementarea și a arendării sau închirierii, a concesiunii, a regiei publice comerciale, a regiei mixte, (cointeresate) ca și a regiei cooperative.

Privind viața economică a României în momentul desvol-

tării ei economice actuale, și fără o predilecție specială pentru vre-o ideologie economică anumită, d. ministru al industriei, prezentatorul proiectului de lege și-a dat seama că realitatea cere ca toate aceste forme de exploatare a bunurilor publice pot fi necesare și de aceea proiectul prezentat d-voastră se ocupă cu reglementarea tuturor acestor forme de exploatare a bunurilor publice.

Astfel, proiectul de lege ce se prezintă în debaterile d-voastră, reglementează pe baze legale pentru prima dată concesiunea.

Se creiază un tip anumit al regiei publice comerciale și se legisfează regia cooperativă dela care în anumite domenii, ca de exemplu, pescăriile, exploatarea pădurilor, etc., avem dreptul să așteptăm încă dela primele începuturi, rezultate pline de speranțe, pentru viitoarea viață economică a țării, în care marea masă a populației să-și găsească deuseul și al muncii și al capacității sale.

Domnilor senatori,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Proiectul de lege care este supus debaterilor d-voastră, prevede în prima parte, formele de exploatare a întreprinderilor și avuțiilor publice și anume: arendarea sau închirierea, concesiua, regia publică comercială, regia mixtă, regia cooperativă, precum și o combinație de două sau mai multe sisteme.

El stabilește că marile regii ale Statului, C. F. R., P. T. T., R. M. S., ca și atelierele speciale ale armatei se vor administra de actualele lor legi organice, până ce prin legi speciale ele se vor conforma dispozițiilor prezentului proiect de lege, iar pentru toate celelalte regii administrative se fixează termenul de 1 Ianuarie 1920, când ele vor fi administrate pe baza sistemului regiei comerciale, prevăzut în prezenta lege ce este în dezbaterile d-voastră.

Trecerea bunului sau serviciului public sub o nouă formă de administrare, se hotărăște de Consiliul de Miniștri, după propunerea ministrului de care aparține acel serviciu, și cu avizul Consiliului superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice, pe care legea prezintă îl constituie și organizează.

Atribuțiile acestui Consiliu, deși se pot lărgi în ce privește aplicarea legii, încetează de a fi un scut pentru factorii cari trebuie să poarte răspunderea gestiunii averii publice; avizul

Consiliului este doar consultativ, așa că întreaga răspundere a actului prin care se hotărăște de soarta unui bun public, revine ministrului și Consiliului de Miniștri.

Tot ca o garanție de bună gestiune, proiectul noei legi fixează la fiecare instituție a unei forme de exploatare, condițiuni de publicitate și de control, cari pun averea publică la adăpost de urmările unor greșeli sau intenții frauduloase.

Partea III a legii reglementând arendarea sau închirierea pentru bunurile de o mică valoare, pune prin condițiile legale stabilite în prezentul proiect de lege, minimum de arendă, maximum de termen al arendării, Statul la adăpostul unei reale gospodării și îi garantează un minimum de venituri.

Concesiunea este practică în gospodăria avuției publice a Statului și înainte de legea dela 1924 și mai cu seamă după legea dela 1924.

Ea este însă practică cu ipocrizie pe bază de legi speciale, abandonându-se astfel fără posibilitate de control al Parlamentului, nici înainte nici după arendarea ei, bunurile cele mai productive ale Statului pe baza avizelor organelor fără răspundere, și mai cu seamă fără nici o grijă specială, pentru sporirea veniturilor Statului.

O înălțare de dispozițiuni legale din legea din 1924, ca și din legile speciale, făcând ca concesiunea să poată fi practică și fără control și fără nici un avantaj pentru Stat, decât acela, de a pierde din patrimoniul său, bunuri de mare valoare.

Proiectul de lege ce este în dezbateră d-voastră, ținând seamă că concesiunea est o formă de exploatare încă necesară practică și în Anglia și în Franța, iă toate măsurile de îngrădire a abuzului meșteșugit, printre articolele diverselor legi și face ca atunci când ea va fi practică, Statul să-și culeagă drepturile sale legitime.

Preocuparea de asigurare de venituri normale și îngrădirea posibilității spolieii averii publice, șade în primul loc în preocuparea reglementării concesiunii capitaliste, în proiectul spus delibărării d-voastră.

Proiectul de lege nu-și cruță nici un scrupul pentru ca să deă concesiunilor caracterul capitalist ce l'a impus pretutindeni.

Statul își rezervă drepturi de control suverane, atât ca proprietar al bunului concesionat, cât și ca apărător al intereselor generale.

Concesiunea se dă prin licitație, ofertele solicitanților sunt e-

xaminate de o comisiune de experți și supuse avizului Consiliului superior; drepturile Statului sunt precizate prin caietul de sarcini, iar un comisar permanent atașat pe lângă întreprinderea concesionară, veghează la respectul acestor drepturi.

Parlamentul își exercită dreptul său de control prin mijloacele arătate mai sus.

În asemenea condițiuni, concesiunea devine și la noi ceea ce s'a dovedit a fi în toate țările capitaliste: o formă superioară prin care Statul își îndeplinește funcțiunile sale speciale cu maximum de rendement util.

Domnilor senatori,

Reglementarea regiei publice comerciale, face preocuparea forței a 5-a din proiectul supus debaterilor d-voastră.

Organizarea serviciilor publice importante ca C. F. R., P. T. T., R. M. S., precum și a atelierelor speciale ale armatei, au fost lăsate în sarcina unor legi speciale, dar li se fixează cadrul înăuntrul acestei legi.

Prezentul proiect de lege organizează regiile publice comerciale ca persoane juridice și de sine stătătoare pe baze comerciale și le dă astfel elasticitatea atât de necesară acestor administrațiuni.

Derogându-se dela legea contabilității Statului, se permite virimente între articolele de cheltueli, să decurgă dela anualitatea bugetară, îngăduindu-se reportarea creditelor, cu formarea fondurilor de rezervă, cu supravegherea prevăzută a ministerului de resort și a Ministerului de Finanțe, se creiază posibilitatea fondurilor de rulment și se pot depăși cheltueli anuale, dacă există un spor de venituri.

Se introduce contabilitatea dublă, cu obligațiunea bilanțului anual, și se dă posibilitatea obținerii de credite particulare până la limita de 40 la sută din veniturile anului **precedent**.

Se dă posibilitatea unor împrumuturi mai mari, cu aprobarea Parlamentului.

Se iau într'un cuvânt o seamă de măsuri spre a da acestor regii comerciale elasticitatea ce s'a dovedit atât de necesară, luându-se totdeauna, toate garanțiile de supraveghere și de bună administrație.

Consiliul de administrație a acestor regii, se compune din o treime de specialiști, iar pentru rest, din funcționari.

Prezența funcționarilor în acest consiliu, este necesară și prin:

experiența lor în această materie și prin încrederea naturală ce trebuie să o avem în corpul funcționăresc.

Pentru funcționari și muncitori, proiectul prevede participarea la beneficii.

Domnilor senatori,

Proiectul de lege în partea VI, reglementează cu totul pe alte baze regia mixtă, care făcea preocuparea de competență a legii comercializării din 7 Iunie 1924, ținându-se seamă de experiența a patru ani de aplicare.

S'a luat în primul rând mai cu seamă pe baza experienței aplicării sus citatei legi, garanții de publicitate, pentru evaluarea aportului adus de colectivități.

S'a stipulat obligațiunea ca aportul capitalului ce se asociază cu Statul să fie cel puțin de 50 la sută, înlăturându-se astfel posibilitatea ca Statul fără nici un motiv și fără nici un câștig, să facă aproape un abandon al averii sale.

Capitalul particular, este pus astfel în situația de a da o viață nouă bunului comercializat, cu atât mai mult, cu cât administrarea unei astfel de societăți îi aparține și să facă după normele societăților anonime, Statul păstrându-și dreptul de control prin cenzorii ce sunt în majoritate ai lui și prin Comisarul guvernului, căruia i s'a dat un drept de veto suspensiv contra hotărârilor Consiliului de administrație, care ar contraveni statutelor sau intereselor superioare al Statului, care urmează să fie aprobat de Consiliul de Miniștri și care drept de veto, astfel devine obligatoriu pentru societate.

Împărțirea beneficiilor unor astfel de societăți a căpătat o altă reglementare, decât a legii din 7 Iunie 1924.

În cazul aporturilor neevaluabile ale colectivităților stabilite prin lege, Societatea va plăti o redevență din bruto, pe lângă partea de capital subscris sau evaluat al colectivităților.

În cazul aporturilor evaluabile s'a stabilit proporționalitatea beneficiilor în raport cu acțiunile posedate.

S'a suprimat principiul progresivității beneficiilor Statului prevăzut prin legea din 7 Iunie 1924, s'a ușurat astfel cu drept cuvânt participarea capitalului, iar prin faptul că legea a făcut o dreaptă împărțire a beneficiilor, a suprimat dispozițiunile xenofobe din vechea lege în privința naționalității administratorilor, a nominativității acțiunilor, precum și a proporției capita-

lului românesc, s'a deschis larg posibilitatea colaborării efective și productive cu capitalul străin.

Domnilor senatori,

În partea VII a proiectului de lege se reglementează regia cooperativă.

Regia cooperativă se constituie, fie prin asocierea colectivităților publice cu societăți cooperative de orice fel, aducând sau nu aport, fie colectivitățile asociindu-se între ele, după sistemul cooperației fără asocierea unei societăți cooperative.

Regiile cooperative se conduc după normele prevăzute în prezenta lege pentru regia mixtă, afară de prețurile de vânzare și repartiției beneficiilor cari se fac după principiile cooperației.

La aportul colectivităților, regia cooperativă va plăti redevența cu un rabat de 5 la sută.

Modul de împărțire al beneficiilor este reglementat, scăzându-se fondul de rezervă 1 la sută, conform art. 9; acțiunilor colectivității o dobândă maximă egală cu scontul Băncii Naționale al anului scadent, până la conveniența disponibilului; 3 la sută este rezervat în total administratorilor și censorilor.

Se prevede participarea la beneficii a funcționarilor și muncitorilor neasociați.

Domnilor senatori,

În partea VIII și finală în dispozițiunile finale și tranzitorii, legea prevede obligațiunea președintelui Adunării deputaților, ca la cererea a 11 deputați, să convoace de îndată comisiunea bugetară, spre a deveni eficace controlului Parlamentului cu privire la acordarea concesiunilor sau constituirea regiilor mixte sau cooperative.

Astfel, controlul reprezentanței naționale rămâne în continuu și bine asigurat.

Se abrogă legea din 1924, precum și regulamentele alcătuite pe baza ei.

Regulamentul alcătuit pe baza prezentei legi va face parte integrantă din ea.

Domnilor senatori,

Comitetul delegaților a adus unele modificări prezentului

proiect de lege ce vă sunt prezentate în textul alăturat al legii, astfel cum a fost votată de Adunarea deputaților, de care vă rog a ține seamă în desbaterea d-voastră.

Eu conștin, că d-voastră apreciind marea importanță ce prezintă pentru economia națională acest proiect de lege, vă rog ca prin votul d-voastră să facem ca, cu o oră mai de vreme, el să constituie legea fundamentală a exploatării pe baze comerciale a întreprinderilor și avuțiilor Statului.

Raportor, *Gică Ștețănescu.*

Tabla de Materii

	Pag.
LEGEA. Partea I. — Dispoziții generale.	3
Partea II. — Consiliul Superior al administrării întreprinderilor și avuțiilor publice.	4
Partea III. — Arendarea sau închirierea.	8
Partea IV. — Concesiunea.	8
Partea V. — Regia Comercială. Cap. I Dispozițiuni generale.	14
Capitolul II. — Administrarea regiilor comerciale.	
1. Consiliul de administrație	18
2. Comitetul de Direcție. — 3. Direcția.	20
Capitolul III. — Contabilitate, bilanțuri, constituirea fondurilor de rezervă și a celor speciale.	21
Capitolul IV. — Controlul regiilor publice comerciale	24
Partea VI. — Regia mixtă Cap. I.	25
Cap. II. — Constituirea societăților	25
Cap. III. — Evaluarea aporturilor și formarea capitalului	28
Cap. IV. — Administrarea societății. — 1. Consiliul de administrație	30
2. Comitetul de Direcție	31
3. Censorii	32
4. Dispozițiuni p. administratori și censori	32
5. Comisarul guvernului	32
6. Adunarea generală	33
7. Dispozițiuni diverse	34
Cap. V. — Funcționarii și muncitorii	34
Cap. VI. — Bilanț, fonduri de amortisment și rezerve, împărțirea beneficiilor	35

	<u>Pag.</u>
Cap. VII. — Lichidarea societății.	36
Cap. VIII. — Dispozițiuni diverse.	38
Partea VII. — Regia cooperativă	39
Partea VIII. — Dispozițiuni finale și transitorii.	42
EXPUNEREA DE MOTIVE a d-lui Ministru Madgearu.	43
AVIZUL CONSILIULUI LEGISLATIV	57
RAPORTUL DE LA CAMERĂ al d-lui deputat M. Ghelmegeanu	55
RAPORTUL DE LA SENAT al d-lui senator Gică Ștefănescu	83

BCU Cluj / Central University Library Cluj

